

GÖRENCE

AYLIK E-DERGİ

SANAT VE FELSEFE İLE
DÜŞÜNMEK

- Fotoğraf
- Sinema
- Müzik
- Şiir
- Mitoloji
- Tarih
- Video
- Sergiler
- Haberler

SAYI 39

Kasım 2025

GÖRENCE E-DERĞİ

Genel Yayın Yönetmeni

PROF. DR. SALİH FEHMİ KATIRCIOĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Düzeltili

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Sayfa Tasarım / Dizgi

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Yayın, Yönetim ve Yazışma Adresi

Tel : +90 5469383878

E-posta : soyutfoto@gmail.com

Web Site : www.imgezen.com

GÖRENCE E-Dergi, sanal ortamda aylık olarak yayımlanmaktadır. Dergi, Basın-Yayın yasalarına uyar.

GÖRENCE E-Dergi'de yer alan yazı, görsel ve sesli içerikten sahipleri sorumludur.

Her hakkı saklıdır. Bu Dergide yer alan içeriğin tümü veya bir bölümü, izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden çeviri ya da orijinal haliyle yayımlanamaz.

Dizgi Tarihi : 03.11.2025

Kapak fotoğrafı, Prof. Dr. Salih Fehmi Katircioğlu'na aittir.

www.imgezen.com

GÖRENCE E-DERĞİ

İÇİNDEKİLER

05

ÖN SÖZ

06

MİTOLOJİDE TAWERET

Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu

12

KÜLLERİNDEN DOĞAN BİR ULUSUN
LİDERİ: MUSTAFA KEMAL ATATÜRK*Uzm. Ömer Acet*

13

FARKLI ÜLKELERDEN FOTOĞRAFLAR

Ricardo Bacili

19

DONALD E. PERKİNS'DE ŞİİR

Prof. Dr. Ömer Solak

20

GÜNEY AMERİKA'DAN FOTOĞRAFLAR

Bilal Hussain

30

BİR FOTOĞRAF (DİJİTAL) BİR YORUM

Farshad Ghadiani

31

VENICE BEACH, LOS ANGELES
GEZİ NOTLARI*Özlem İleri*

35

KOMPOZİT FOTOĞRAFLAR

Olcaş Reyent

45

FOTOĞRAFÇILIĞIN GELECEĞİ (ÇEVİRİ)

Dr. Alireza Navidmoghaddam

53

BUDAPEŞTE FOTOĞRAFLARI

Tufan Özergün

61

BAKIŞ AÇISI

*Çay Kitabı***Asuman Figen Tümer***Hangisi Önceldir? Felsefe mi Sanat mı?***Mehmet Akkaya***Yazmak ve Var Oluş Çizgisi***Hayrettin Yazıcı***Bunun Çatlağı Var***Fazilet Kırtay**

67

GÜNCE

*Hani Eski Bir Resme Bakarken...**Hani Yılları Sayar da İnsan***Prof. Dr. Zühre Şentürk**

68

ÖYKÜ

*Kimseye Etmem Şikayet***Uzm. Dr. Elif Gülin Koçan**

69

İÇSEL DIŞAVURUM

*Sonbahar Son Elveda Denize***İlkiz Çolak***Son Doğum Günü Manifestom***Özlem Pamuk Yıldız***Yine Aylardan Kasım***Serenad Altan**

72

ŞİİR

Banu Duman**Güler Özçelik****Hasan Atabaş****Işıl Boyacıoğlu****Prof. Dr. Kadri Yamaç****Yrd. Doç. Dr. Meltem Özipek****Mine Dönmez Ölçer****Dr. Murat Aydın****Özcan Kekeç****Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu****Tansu Sarıaylı****Turhan KA.****Yılmaz Altınok****Yusuf Çotuksöken****Zeliha Altındal**

87

DERGİ, KİTAP, YAZAR / ANKARA'DA SANAT

Prof. Dr. Behçet Kemal Yeşilbursa**Prof. Dr. Emre Şan**

88

SANAT DÜNYASI

ÖN SÖZ

Değerli fotoğraf dostları,

Gündemin yoğunluğu ve sanatın giderek daha sayısal olduğu bir ortamda fotoğrafta değer arayışında olan bizler, imgelerin soyut dünyasına yol alarak bir anlam yaratmaya çalışıyoruz. Gündemin ve insanın sorunlarını, çelişkilerini, yaşamsallığını akılda tutarak yaşanılabilir bir dünya arayışı içindeyiz. Bu dünyaya her şey dahildir. Görence'nin temel ereği yapabilirliğin sanatsallığında bir imgesel arayışa yönelerek yeni imgelerle gelmekte olan geleceğe dair an için ön deyimlerde bulunmaya çalışıyoruz.

Giderek kışa beyazların egeme olduğu bir mevsime girerken insandaki ve dünyamızda ki kuraklık bizlere yeni bir yol yeni bir açılım sunuyor. Gerçekliğin sanatsal yorumunda doğrusal formlarda kalarak dergimiz fotoğraf ayrıacı içinde insana dair ne varsa sizlerle sanatsal birikimleri karşılaştırmak istiyor. Amatör ama yoğun bir düşünce eğitimi gerektiren bu alanda felsefi birikimleri ile yoğun gündemi anlaşılır halde kılan değerli arkadaşım sizlere bizlerin fotoğraf ayrıacı içinde sanatseverlerin ulaştığı birikimleri sunuyor.

Bu söylemler ışığında el ele hep birlikte bugüne çektiğimiz an dediğimiz geleceğin en güzel duygularını sizlerle paylaşıyoruz.

10 Kasım ulu önder Mustafa Kemal ATATÜRK'ÜN bağımsızlığa ve vatansever mücadelesine adanmış bir ömrün anıldığı tarihtir. Türk devrimlerine büyük Türk milletine bağlılığımızı atamızın manevi huzurunda bir kez daha belirtmek isteriz.

Aydınlık güzel günlerde görüşmek üzere.

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU*

M İ T O L O J İ D E T A W E R E T

Eski Mısır dininde, Taweret (Eski Mısırca: t3-wrt, ayrıca Taurt, Tuat, Tuart, Ta-weret, Tawaret, Twert ve Taueret olarak da yazılır ve Eski Yunanca: Θουέρις, romanize edilmiş hali: Thouéris, Thoeris, Taouris ve Toeris), doğum ve doğurganlığın koruyucu tanrıçasıdır. "Taweret" ismi, "büyük olan" veya basitçe "büyük olan" anlamına gelir ve tehlikeli tanrılara yönelik yaygın bir yatıştırıcı hitaptır. Tanrı, genellikle kedi özelliklerine sahip, sarkık dişi insan göğüslerine, bir aslanın uzuvlarına ve pençelerine ve bir Nil timsahının sırtına ve kuyruğuna sahip iki ayaklı bir dişi su aygırı olarak tasvir edilir. Genellikle "Cennetin Hanımı", "Ufkun Hanımı", "Suyu Kaldıran", "Saf Suyun Hanımı" ve "Doğum Evinin Hanımı" lakaplarını taşır.

TAWERET

Minneapolis Institute of Art "Why Taweret is the ancient Egyptian hippo goddess we need now"(11 Ocak 2019).

<https://new.artsmia.org/stories/why-taweret-is-the-ancient-egyptian-hippo-goddess-we-need-now#>
(Erişim 03.11.2025)

*Kalp ve Damar Cerrahisi / Dr. Hititolog / Fotoğrafçı / Şair / Yazar / soyutfoto@gmail.com

Tarih ve Gelişim

Arkeolojik kanıtlar, su aygırlarının Erken Hanedanlık Dönemi'nin (MÖ 3000'den önce) başlangıcından çok önce Nil Nehri'nde yaşadığını göstermektedir. Bu canlıların vahşi ve saldırgan davranışları, bölgede yaşayan insanların ilgisini çekmiş ve eski Mısırlıları hem onlara zulmetmeye hem de onları yüceltmeye yöneltmiştir. Çok erken yaşlardan itibaren erkek su aygırlarının kaosun tezahürleri olduğu düşünülmüştür; bu nedenle, kralın ilahi gücünü göstermek amacıyla düzenlenen kraliyet av seferlerinde alt edilmişlerdir. Ancak dişi su aygırları, yavrularını özenle kötülüklerden korudukları için koruyucu tanrıların tezahürleri olarak saygı görmüştür. Dişi su aygırı figürleri taşıyan koruyucu muskalar, Hanedanlık Öncesi döneme (yaklaşık MÖ 3000-2686) kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. Bu muskaları yapma ve takma geleneği, Mısır tarihi boyunca Ptolemaios Krallığı ve Roma döneminde (yaklaşık MÖ 332-MS 390) devam etmiştir.

İdeolojik anlayışına göre Taweret, diğer birkaç koruyucu su aygırı tanrıçasıyla yakından ilişkiliydi (ve çoğu zaman onlardan ayırt edilemezdi): Ipet, Reret ve Hedjet. Bazı akademisyenler, koruyucu ev tanrıçaları olarak evrensel olarak paylaştıkları rolleri göz önünde bulundurarak, bu tanrıçaları aynı tanrının yönleri olarak yorumlamaktadır. Diğer su aygırı tanrıçalarının, tıpkı Taweret (tanrıçanın vahşetini yatıştırmak amacıyla sakinleştirici bir hitap şekli olarak oluşturulmuştur) gibi çok özel anlamlar taşıyan isimleri vardır: Ipet'in adı ("Dadı") onun doğumla, çocuk yetiştirmeyle ve genel bakımla olan bağlantısını gösterir ve Reret'in adı ("Dişi Domuz") Mısırlıların su aygırlarını su domuzları olarak sınıflandırmasından türetilmiştir. Ancak, Hedjet'in adının ("Beyaz Olan") kökeni o kadar açık değildir ve haklı olarak tartışılabilir. Su aygırı tanrıçaları kültürüne dair kanıtlar, Eski Krallık zamanından (MÖ 2686 - 2181 civarı) itibaren Piramit Metinleri başlıklı eski Mısır cenaze metinlerinde mevcuttur. Piramit Metinleri'ndeki 269 numaralı büyü Ipet'ten bahseder ve onun besleyici rolünü özlü bir şekilde gösterir; Büyü, ölen kralın göğsü yükseldiğinde tanrıçanın "beyaz, göz kamaştırıcı, tatlı sütünü" emeceğini duyurur. Anne tanrıları olarak bu tanrıçalar, hem kraliyet ailesinden (Piramit Metinlerinde görüldüğü gibi) hem de kraliyet ailesinden olmayan Mısır halkını beslemek ve korumak için hizmet etmişlerdir.

Buna benzer fayans su aygırı heykelcikleri, ölen kişinin öbür dünyada başarılı bir şekilde yeniden doğmasına yardımcı olmak için mezarlara ve tapınaklara yerleştirilirdi. Taweret, dini bağlılığın bir figürü olarak daha belirgin bir şekilde öne çıkması, Mısır'ın Orta Krallığı döneminde (yaklaşık MÖ 2055-1650) gerçekleşmiştir. Heykeli, büyünlü nesnelere süslemektedir; bunların en dikkat çekenini ise, muhtemelen doğum ve bebeklerin korunmasıyla ilgili ritüellerde kullanılan, su aygırı fildişinden oyulmuş yaygın bir "asa" veya "bıçak" türüdür. Benzer imgeler, çocukların beslenme kaplarında da görülmekte ve Taweret'in çocuk yetiştirmenin koruyucu tanrıçası

olarak vazgeçilmez rolünü bir kez daha ortaya koymaktadır. Tam tersine, bu dönemde mezar ve tapınaklara bataklık bitkileriyle süslenmiş su aygırları yerleştirmenin yaygın bir uygulama olmasıyla da kanıtlandığı üzere, bir cenaze tanrısı rolünü de üstlenmiştir. Bazı akademisyenler, bu uygulamanın, su aygırı tanrıçalarının tıpkı dünyevi doğumlarda olduğu gibi ölümden sonra yeniden doğuş sürecini de kolaylaştırdığını gösterdiğine inanmaktadır. Dolayısıyla bu heykeller, ölen kişinin öbür dünyaya geçişine yardımcı olmuştur.

Yeni Krallık'ta (yaklaşık MÖ 1550-1069) halkın dindarlığının artmasıyla birlikte, Taweret gibi ev tanrıları daha da önem kazanmıştır. Taweret'in tasviri, evdeki merkezi rolünü gösteren çeşitli ev eşyaları üzerinde bulunmuştur. Hatta bu tür nesnelere, Eski Mısır dinini Aten adı verilen güneş diskine tapınmaya odaklanan tek tanrılı bir dine dönüştüren On Sekizinci Hanedan firavunu Akhenaten'in (MÖ 1352-1336 civarı) saltanatından kalma Amarna'da bile bulunmuştur. Bu dönemde birçok geleneksel tanrıya tapınma yasaklanmış olduğundan, Taweret'in günümüze ulaşan eserleri günümüze ulaşamamıştır. Aten'in başkentinde bulunan sanatsal külliyattaki val, günlük yaşamdaki ezici önemini göstermektedir. Bu dönemde, güçleri yalnızca hayat verici değil, aynı zamanda yenileyici olarak da kabul edildiğinden, bir cenaze tanrısı olarak rolü güçlenmiştir. Çeşitli mitler, besleyici ve arındırıcı "Saf Su Hanımı" olarak ölenlerin öbür dünyalarını kolaylaştırmadaki rolünü göstermektedir. Ancak, Taweret ve bereket tanrıçası olan diğer su aygırları, Yeni Krallık'ta öne çıkan bir başka bileşik su aygırı tanrıçası olan Ammit ile karıştırılmamalıdır. Ammit, öbür dünyaya geçmeden önce adaletsizleri yutmaktan sorumluydu. Ammit'in aksine, diğer su aygırı tanrıçaları yıkımdan değil, beslenme ve yardımdan sorumluydu.

Ptolemaios ve Roma dönemlerinde (MÖ 332 - MS 390 civarı), Taweret günlük Mısır yaşamında merkezi bir rol oynamıştır. Geç Dönem'in ikinci yarısında (yaklaşık MÖ 664-332) veya erken Ptolemaios döneminde, Karnak'ta Ipet'e adanmış bir tapınak inşa edildi. Bu gizemli tapınağın, orada yaşayan su aygırı tanrıçalarından güneş tanrısının günlük doğumuna tanıklık ettiği düşünülüyordu. Güneş tanrısının (Amun-Re) birden fazla ilahi annesi olduğu düşünülüyordu ve Mısır tarihinin bu sonraki döneminde, Taweret ve diğer su aygırı tanrıçaları bu güneş anneleri topluluğuna dahil edildi. Taweret'in imgesi, kötücül güçleri savuşturma konusundaki koruyucu yeteneği nedeniyle diğer tanrılara adanmış tapınakların dış cephelerinde de yer alıyordu. Tapınak alanlarının dışında, tanrıçaların ev içi kültü güçlü kaldı ve onların benzerlerini taşıyan muskalar bu yıllarda popülerlik kazandı.

Mısır Dışında

Taweret, Mısır dışında da önemli bir kült geliştirdi. Orta Krallık döneminde (MÖ 2055-1650 civarı), Levant'ın Asya kültürleriyle ekonomik ve asgari düzeydeki siyasi temas, ideolojilerin değiş tokuş edilmesine yol açtı. Taweret, Levant dinlerine uyarlandı ve bu yabancı panteonlarda aynı annelik rolünü üstlendi.

Antik Girit

Levanten kıyı kasabaları ile Akdeniz bölgeleri arasındaki iletişim sayesinde Taweret, Girit'te Minos dininin ayrılmaz bir parçası haline geldi ve burada Minos Dehası olarak bilinir.

Mısır'da olduğu gibi, onun imgesi en çok koruyucu muskalarda yer alıyordu. Ancak bu imge, diğer Minos imgeleriyle uyumlu bir sanatsal üslupla Minos ikonografisinin külliyyatına dahil edildiği için Mısır imgesinden biraz farklıydı. Girit'ten bu imge, tanrıçanın Miken'deki Palatin sanatında yer aldığı Yunanistan anakarasına yayıldı.

Nubia'da

Tanrıça, Mısır'ın hemen güneyinde, günümüzde Sudan olarak bilinen bölgede bulunan Nubialılar tarafından da benimsenmiştir. Minoslu benzeri gibi, Nubia Taweret'i de Orta Mısır Krallığı'nın sonlarında Nubia panteonunun bir parçası haline gelmiştir. İmparatorluğun başkenti Kerma'daki kraliyet ritüellerin de yer aldığı açıktır.

Mitolojide

İpet (diğer adıyla Apet veya Aptet) Eski Krallık Piramit Metinlerinde geçmesine ve Taweret'in Orta Krallık ritüel nesnelerinde sıklıkla görülmesine rağmen, su aygırı tanrıçaları Yeni Krallık dönemine (MÖ 1550-1069 civarı) kadar Mısır mitolojisinde önemli bir rol oynamamıştır. Taweret, Ra'nın Gözü'nün babasına öfkelenip dişi aslan kılığında Nubia'ya çekildiği popüler ve yaygın bir mitin bazı versiyonlarında yer alır. Ra'nın Gözü sonunda Mısır'a döndüğünde, bir su aygırı (muhtemelen Taweret) kılığına girer ve sonuç olarak Nil'in taşmasına neden olur. Bu mit, Taweret'in doğurganlık ve gençleşme tanrıçası olarak temel işlevini ortaya koyar. Bazı akademisyenler, Nil taşkınlarındaki rolünün, kendisine "Saf Su Hanımı" unvanının verilmesinin nedenlerinden biri olduğunu düşünür. Ancak, ölümlerin gençleşmesindeki benzer rolü de bu unvan bağlamında göz ardı edilemez; tıpkı yaşayanlara fiziksel doğum ve taşkın yoluyla hayat verdiği gibi, ölümleri de temizleyip arındırarak öbür dünyaya güvenle geçmelerini sağlamıştır. I. Seti'nin mezarındaki astronomik tavanın detayı. En sağda Taweret'in göksel bir formu görülebilir.

Bu resim (yaklaşık MÖ 1463), Senemut'un mezarının astronomik tavanını göstermektedir. Ortada, alt kısımda göksel bir Taweret formu görülebilir.

Yeni Krallık'ta Taweret resmi, burçlarda kuzey takımyıldızlarını temsil etmek için sıklıkla kullanılmıştır. Bu resim, Tharwas'ın Teb mezarları (mezar 353), Hatshepsut'un ünlü danışmanı Senemut (mezar 232) ve Krallar Vadisi'ndeki firavun I. Seti (KV17) de dahil olmak üzere birçok astronomik mezar resminde yer almaktadır. Bu astral Taweret resmi, neredeyse yalnızca Setian figürünün yanında görülmektedir.

Boğanın ön bacağı. İkinci imge Büyük Ayı'yı temsil eder ve Mısır kaos tanrısı Seth ile

ilişkilendirilir. İki imge arasındaki ilişki, Gündüz ve Gece Kitabı'nda (Yirminci Hanedanlık'tan, yaklaşık MÖ 1186-1069 yılları arasında yazılmış, kozmik odaklı bir mitolojik metin) şu şekilde ele alınır: "Seth'in bu ön bacağı ise kuzey gökyüzünde, altın bir zincirle çakmaktaşıdan iki bağlama direğine bağlanmıştır. Onu koruyan bir su aygırı olarak İsis'e emanet edilmiştir." Su aygırı tanrıçası bu metinde Taweret değil, İsis olarak tanımlansa da, bu olgu Mısır tarihinin sonraki dönemlerinde nadir değildir. İsis, Hathor ve Mut gibi güçlü tanrıçalar, koruyucu bir rol üstlendiklerinde Taweret biçimini almış ve bu tanrıçanın bir tezahürü haline gelmişlerdir. Benzer şekilde, Taweret de bu tanrıçaların niteliklerini zamanla özümsemiş ve ikonografik olarak hem Hathor hem de İsis ile ilişkilendirilen Hathorik güneş diskini takarken sıklıkla görülür. Bu kozmik imge, daha sonraki dönemlerde de görülmeye devam etse de, bu tür ilahi astral bedenleri daha soyut bir şekilde gösterme eğilimi olmuştur. Bir örnek, Faiyum'a ve koruyucu tanrıları Sobek-Re'ye adanmış yerel bir monografi olan geç Ptolemaios veya erken Roma Faiyum Kitabı'nda bulunabilir. Taweret, standart formunda sırtında bir timsah ve sağ elinde küçük, dik bir timsahla tasvir edilmiştir. Papirüsün, Faiyum'un merkezindeki Moeris Gölü'nü tasvir ettiği bölümde gösterilmiştir. Papirüs, Re'nin güneş yolculuğunu ve güneş tanrısının gece yolculuğu için indiği yer olan Moeris Gölü'nü tasvir eder; geleneksel olarak Amduat'ın yeraltı alemi olarak kabul edilir. Taweret, burada Moeris Gölü'nün göksel ve uhrevi özelliklerini gösteren iyi bilinen bir takımyıldız olarak karşımıza çıkar. Ayrıca, Sobek-Re'nin zorlu yolculuğu boyunca ona iyi bir koruyucu ilahi anne olarak hizmet eder. Bu bağlamda, Sobek'in birincil ilahi annesi Neith rolünü üstlenir. Bu Taweret figürü, su aygırı tanrıça formunun esnekliğini gösteren "Oğlunu koruyan Büyük Neith" olarak etiketlenmiştir. Koruyucu bir anne rolündeysen, diğer tanrıçaların Taweret formunda ortaya çıkması alışılmadık bir durum değildir.

Taweret, bu sonraki dönemlerde başka mitlerde de yer almıştır. Ünlü Metternich Stela'sında İsis, Horus'a bir "domuz ve bir cüce" tarafından büyütüldüğünü söyler; bu, neredeyse kesinlikle sırasıyla Taweret ve onun koruyucu iblis-tanrı arkadaşı Bes'e atıfta bulunmaktadır. Bu dikilitaşın tarihi nispeten geç olsa da, Taweret'in çocukların başarılı bir şekilde yetiştirilmesindeki merkezi rolü hâlâ vurgulanmakta ve bu da karakterinin sürekliliğini göstermektedir. Plutarkhos'un İsis ve Osiris'in merkezi miti hakkındaki notlarında da adı geçmektedir. Düzenin güçlerine katılmış ve Horus'un Set'i yenmesine yardım etmiştir.

Erken Ptolemaios dönemine (MÖ 4. yüzyıl) ait bu fayans kap, Taweret formunda kalıplanmıştır ve muhtemelen ritüel olarak sıvıyı temizlemek için kullanılmıştır.

Taweret, hem bir doğurganlık tanrıçasının hem de korkutucu bir koruyucu tanrının fiziksel özelliklerini taşır. Son derece ölümcül bir yaratık olan dişi bir su aygırı biçimini alır. Ayrıca, sıklıkla diğer yırtıcı yaratıkların özelliklerine sahip olarak görülür; en dikkat çeken Nil timsahının kuyruğu ve dişi aslanın pençeleridir.

Bu özellikler, özellikle timsah tanrısı Sobek ve dişi aslan tanrıçası Sekhmet olmak üzere, diğer vahşi koruyucu antik Mısır tanrılarının özelliklerine doğrudan paralellik gösterir. Bu vahşi teriyomorfik tanrılar, temsil ettikleri hayvanların bazı özelliklerini alırlar; bu da hem insanların yararına hem de zararınadır. Taweret'in yırtıcı formu, onun masumlardan kötülüğü uzaklaştırmasını sağlar. Benzer şekilde, Taweret'in besleyici yönleri de ikonografisinde pekiştirilir; sık sık hamile bir göbek ve sarkık insan göğüsleriyle gösterilir. Bu göğüsler, Nil taşkınlarının tanrısı Hapi ile paylaşılır ve yenileyici güçleri simgeler. Taweret'in nehir formu, Nil Vadisi'ni her yıl canlandıran şeye, Hapi tarafından kişileştirilen taşkına katılmasını sağlar. Bu ikonografik özelliğin Hapi ile ortak olmasının nedeni kısmen bu olaydaki rolüdür. Sık sık, kelimenin tam anlamıyla "koruma" anlamına gelen "sa" hiyeroglif işaretini (Gardiner V17) tutarken görülür.

Bu koruyucu asa (yaklaşık MÖ 1880-1700), bir su aygırı tanrıçası da dahil olmak üzere koruyucu tanrılarının bir alayını tasvir eder. Böyle bir asa, doğumla ilgili ritüellerde kullanılmış ve muhtemelen anne ve çocuğun etrafına sihirli bir daire çizmek için kullanılmıştır. Walters Sanat Müzesi, Baltimore.

Taweret'in tasviri çeşitli nesnelere üzerinde işlevsel bir amaca hizmet etmiştir. Bu nesnelere en dikkat çeken, anneleri ve çocukları kötü ruhlardan koruyan muskaldır. MÖ 3000'den önce ortaya çıkan bu tür muskalar, eski Mısır tarihinin çoğunda popülerdi. Ayrıca tarih boyunca sandalyeler, tabureler ve koltuk başlıkları dahil olmak üzere ev mobilyalarında sürekli olarak görüldü. Koruyucu nesnelere Orta Krallık 'ta (MÖ 2055-1650 civarı) popüler hale geldi ve hamilelik ve doğumla ilgili ritüellerde kullanıldığı düşünülüyor. Daha önce de belirtildiği gibi, uzun tanrı alaylarını gösteren fildişi asalar ve bıçaklar bu dönemde yaygın olarak kullanıldı. Bu nesnelere mezar resimlerinde hemşirelerin elinde gösterilmiştir ve uçlarındaki aşınma desenleri, bu hemşirelerin bunları muhtemelen kuma koruyucu desenler çizmek için kullandıklarını göstermektedir. Taweret, güçleri özellikle çocukları ve annelerini korumak için çağrıldığı için bilinen neredeyse tüm asalarda yer alır. Diğer tanrılar neredeyse yalnızca olgun güneş tanrısının tehlikeli Amduat'taki (yeraltı dünyası) gece yolculuğuna eşlik eden tanrılardır. Taweret'in bu gruba dahil edilmesi, koruyucu bir güneş rolünü düşündürmektedir. Bu, tanrıçanın daha sonraki Batlamyus (MÖ 332-30 civarı) anlayışlarıyla da desteklenmektedir. Bu anlayışa göre, genç güneş tanrısını (bkz. Metternich Steli) büyütmüş ve bazı geleneklerde doğurmuştur.

Taweret'in suretini taşıyan ritüel objeleri, Mısır tarihinin geri kalanında Mısır evlerinde popülerdi. Taweret'in şeklini taşıyan kaplar, Yeni Krallık 'ta (MÖ 1550-1069 civarı) popüler hale geldi. Bu kaplar, muhtemelen içinden dökülen sıvıyı arındırıyordu, çünkü Taweret "Saf Suyun Kadını" olarak kabul ediliyordu. Bu kapların çoğunda, Taweret'in annelik yönünü vurgulayan meme uçlarından geçen açıklıklar vardı.

KÜLLERİNDEN DOĞAN BİR ULUSUN LİDERİ: MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Uzm. Ömer ACET*

Türk Tarihi içerisinde Türk milleti büyük komutanlar ve liderler yetiştirmiştir. Mustafa Kemal Atatürk, Türk milletinin kalbinde özel bir yere sahiptir. 10 Kasım 1938 saat 09:05 ve zaman durdu. Mustafa Kemal Atatürk'ü anlamak, onun düşüncelerini, fikirlerini, emanetini ve mirasına sahip çıkmaktır. Türk milletinin istiklali ve mukadderatı uğruna adanmış bir ömrün sonsuzluğudur, 10 Kasım...

Bütün dünyanın saygı duyduğu bir lider olan Mustafa Kemal, bu milletin kaderini değiştirmiştir. Hayatı boyunca çok sevdiği milletin yarınları ve bağımsızlığı yolunda cepheden cepheye mücadele etmiştir. Samsun'a çıktığı zaman bir grup subay arkadaşı ile yola çıkan Mustafa Kemal, bu yolda ölümü dahi göze alarak hiç durmadan ilerlemiştir. Mustafa Kemal, Havzaya geçtiğinde Anadolu halkı ona sahip çıkmış ve ona sıkı sıkıya sarılmıştır. O milleti ile korkmadan ve vazgeçmeden büyük güçlere karşı mücadele etmiştir. Halkın içinde bulunduğu onca yokluğa ve umutsuzluğa rağmen istiklal savaşı, Mustafa Kemal liderliğinde topyekün yürütülmüştür. Avrupa'nın en büyük devletlerine karşı meydan okuyan Mustafa Kemal geleceğin bağımsız Türkiyesi için hiç yılmadan mücadelesine devam etmiştir. Onun hayali tam bağımsız, modern, çağdaş ve demokratik bir Türkiye'yi kurmak olmuştur. Mustafa Kemal, küllerinden yeniden doğan bu asil milletin ebedi başkomutanıdır. Asırlık bir tarihi olan Türk milleti dünü, bugünü ve yarını için Mustafa Kemal Atatürk'e minnet borçludur. Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 10 Kasım 1938'de aramızdan ayrılması ile Türk milleti derin bir matem havasına bürünmüştür.

Yüzyıllar geçse de üzerinden tarifi mümkün

olmayan bu acı kalplerde sonsuza kadar kalacaktır. Mustafa Kemal Atatürk, bütün dünyanın saygı duyduğu, imrendiği ve hayran kaldığı eşi benzeri olmayan bir liderdir. Asil milletimiz Atasını bağrına basmış ve dünyanın her yerinde saygı ve minnetle yad etmiştir. 10 Kasım, Türk'ün en acı matemidir. Mustafa Kemal bedenen aramızdan ayrılmış olsa da onun fikirleri, inkılapları, miras bıraktığı cumhuriyet ve kurmuş olduğu Türkiye Cumhuriyeti ölümsüz kalacaktır. Nesilden nesile her Türk evladı Atatürk'ün bıraktığı bu mirasa sahip çıkmıştır ve çıkmaya da devam edecektir.

Siyasi dehası, askeri kabiliyetleri, ileri görüşlü olması ve vatansever yönleriyle evrensel bir liderdir. Çanakkale, Samsun, Sakarya ve Büyük Taaruz'da yok olmak üzere olan bir milletin umududur, Mustafa Kemal Atatürk... 10 Kasım sabahı Türk milleti, Dolmabahçe sarayından gelen acı haber ile sarsılmıştır. Milli mücadeenin merkezi, Türkiye'nin başkenti Ankara kara bulutlara bürünmüştür. Yurdun dört bir yanından İstanbul'a akın eden halk Atasına son kez veda etmek için Dolmabahçe Sarayının önünü doldurmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün naaşı Dolmabahçe'den Yavuz zırhlısı ile başkent Ankara'ya getirilmiştir. Askeri kortej eşliğinde düzenlenen tören sonrasında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün naaşı geçici istirahatgahı olan Etnoğrafya Müzesine konulmuştur. 10 Kasım 1953 tarihinde Anıtkabir'in yapımının sona ermesiyle birlikte Mustafa Kemal Atatürk'ün naaşı taşınmış ve yapılan törenle ebedi istirahatgahına defnedilmiştir. Türk Milletinin nezdinde ölümsüz kahraman ebedi başkomutan olarak sonsuza kadar yaşayacaktır.

Saygı, minnet ve özlemle...

*Doktorant, Uludağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Omeracet_30@hotmail.com.

Ricardo BACILI

I graduated in Product Design and Mechanical Engineering, and I was born in Brazil. For the past 12 years, I've been living in the northwest of Italy with my wife and our two daughters, where I continue to nurture both my professional and creative passions.

My journey into photography began 23 years ago, when I had my first contact with the photography through my father. I was fascinated by the process of watching his images come to life in the darkroom he had set up at home. That early curiosity quickly grew into a lasting passion.

During my university studies in Product Design, I deepened my understanding of photography, learning the technical foundations and mastering light control through studio-based classes. Since then, I haven't stopped shooting or traveling. I've explored more than 40 countries, connecting with diverse cultures and capturing the essence of each place through my lens.

From landscapes to street photography, architecture to everyday life moments, I strive to reveal the beauty of our world and the richness of human experience.

Photography, for me, is not just about images- it's about storytelling, emotion, and the quiet details that make life extraordinary.

Ürün Tasarımı ve Makine Mühendisliği bölümünden mezun oldum ve Brezilya'da doğdum. Son 12 yıldır eşim ve iki kızımızla birlikte İtalya'nın kuzeybatısında yaşıyorum ve burada hem profesyonel hem de yaratıcı tutkularımı beslemeye devam ediyorum. Fotoğrafçılığa yolculuğum 23 yıl önce babam aracılığıyla fotoğrafçılıkla ilk temasımı kurduğumda başladı. Evde kurduğu karanlık odada görüntülerinin hayata geçişini izleme sürecinden çok etkilendim. Bu erken merak hızla kalıcı bir tutkuya dönüştü.

Üniversitedeki Ürün Tasarımı çalışmalarım sırasında fotoğrafçılık anlayışımı derinleştirdim, teknik temelleri öğrendim ve stüdyo temelli derslerle ışık kontrolünde ustalaştım. O zamandan beri çekim yapmayı veya seyahat etmeyi bırakmadım. 40'tan fazla ülkeyi keşfettim, farklı kültürlerle bağlantı kurdum ve her yerin özünü objektifimden yakaladım.

Manzaralardan sokak fotoğrafçılığına, mimariden günlük yaşam anlarına kadar dünyamızın güzelliğini ve insan deneyiminin zenginliğini ortaya çıkarmaya çalışıyorum. Fotoğraf benim için sadece imgelerle ilgili değil- hikaye anlatımı, duygu ve hayatı olağanüstü kılan sessiz detaylarla ilgili.

*FARKLI ÜLKELERDEN
FOTOĞRAFLAR
Ricardo BACILI*

Nevşehir - Türkiye

Poçitel – Bosna-Hersek

Strada delle 52 Gallerisi - İtalya

Budapeşte - Macaristan

Kahire - Mısır

Lago del Mis Gölü - İtalya

Venedik – İtalya

Prag – Çekya

Lefkada - Greece

Rovaniemi - Finland

DONALD E. PERKINS'DE ŞİİR

Prof. Dr. Ömer SOLAK

Donald E. Perkins 1920'lerden 80'lere Amerikan şiir akımlarının berrak ve tutarlı bir tarihi olan A History of Modern Poetry: Modernism and After'da ilkin Eliot, Pound, Stevens ve Williams gibi ilk Modernist şairlerin savaş sonrası kariyerlerine ve bunların ABD'deki takipçileri olan EE Cummings, Archibald MacLeish ve Hart Crane'e; WH Auden, Dylan Thomas'a uzanan çizgiyi özetledi. Ardından üsluba verilen tepki olarak ABD'nin güneyinde William Empson, John Crowe Ransom, Allen Tate, John Berryman ve Robert Lowell ile ortaya konan Fugitives şiirini anlattı. Ona göre 1950'lerde İngiltere'de Philip Larkin ve Hareket akımından çıkıp Ted Hughes, Charles Tomlinson ve Geoffrey Hill'e uzanan çizgi; ABD'de Charles Olson ve Robert Duncan'ın açık biçim üslubuna uzanmaktaydı. 1960'larda ise Amerikan şiiri Allen Ginsberg ve Beat şiiri; Sylvia Plath ve Adrienne Rich'in kadın deneyimi şiiri; Robert Hayden, Gwendolyn Brooks ve Amiri Baraka'ya uzanan Siyah şairlerin şiirine kadar geniş bir çeşitliliğe ulaşmıştı (Perkins, 1987).

Bilal HUSSAIN

Born in the breathtakingly beautiful and increasingly recognized country of Pakistan, I was raised in the United Kingdom, where I qualified as a Dental Surgeon nearly a decade ago. While balancing a career in healthcare and multiple business ventures, my passion for photography evolved from patient portraits to capturing nature's most awe-inspiring moments.

With an adventurous spirit instilled since childhood and a camera in hand, I have devoted recent years to exploring the world—whether diving into the ocean's depths or soaring through the skies, with a parachute or Cessna around me. Having visited every continent in the last 2 years alone, I remain in absolute awe of nature's unparalleled ability to inspire peace. Through these carefully curated captures, I hope to share glimpses of the planet's extraordinary beauty, inviting you to reconnect with the wonder that surrounds us.

Instagram.com/@bilal_photography
www.bilal-photography.com

Doğumum nefes kesici derecede güzel ve giderek daha fazla tanınan Pakistan ülkesinde, yaklaşık on yıl önce Diş Cerrahisi olarak eğitim aldığım Birleşik Krallık'ta büyüdüm. Sağlık alanındaki kariyerim ve birçok iş girişimim sırasında fotoğrafçılığa olan tutkum hasta portrelerinden doğanın en hayranlık uyandıran anlarını yakalamaya dönüştü.

Çocukluğumdan beri aşılınmış maceraperest bir ruh ve elimde bir kamera ile son yılları dünyayı keşfetmeye adanmış - yanımda bir paraşüt veya Cessna karavan ile ister okyanusun derinliklerine dalarak, ister gökyüzünde uçarak. Son 2 yıl her kıtayı yalnız gezdikten sonra, doğanın barışa ilham verme konusundaki eşsiz yeteneğine karşı mutlak bir hayranlık içindeyim.

Özenle seçilmiş bu çekimler aracılığıyla, sizi, bizi çevreleyen mucizeyle yeniden bağlantı kurmaya davet ederek, gezegenin olağanüstü güzellik anlarını paylaşmayı umuyorum.

GÜNEY AMERİKA'DAN FOTOĞRAFLAR

Bilal HUSSAIN

And Dağları

Arjantin

Cordillera Huayhuash - Peru Andları

Patagonya - Fitz Roy Dağı

Los Glaciares Ulusal Parkı - Patagonya

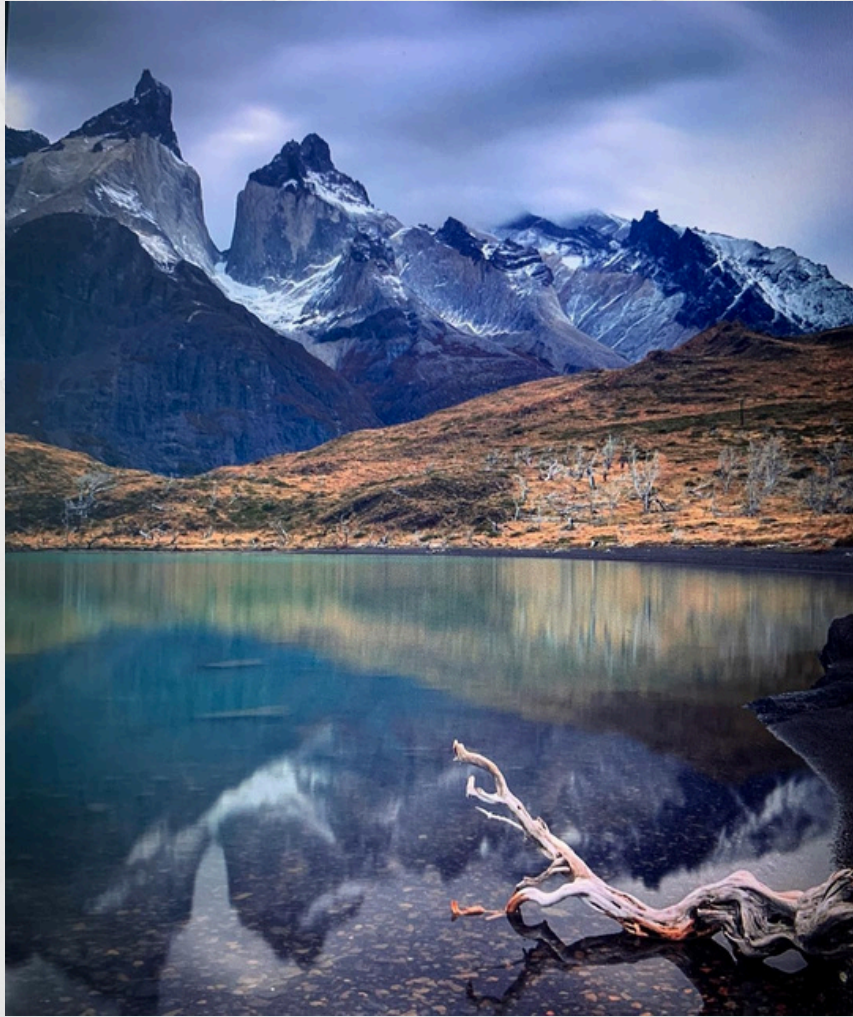
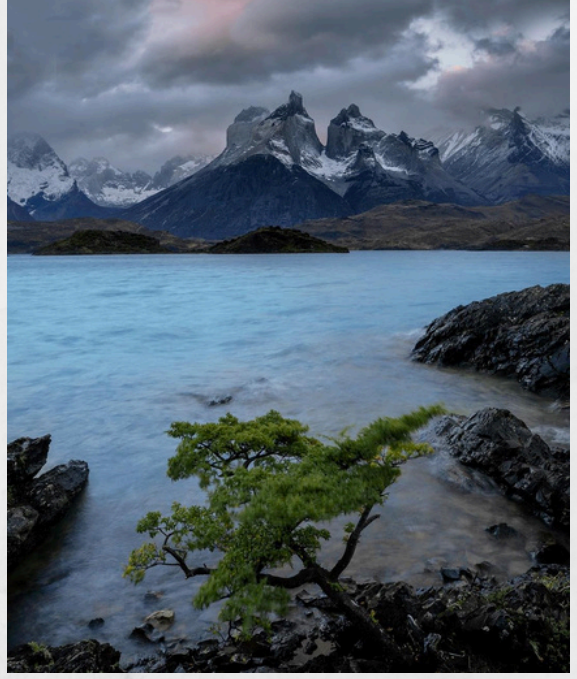
Patagonya

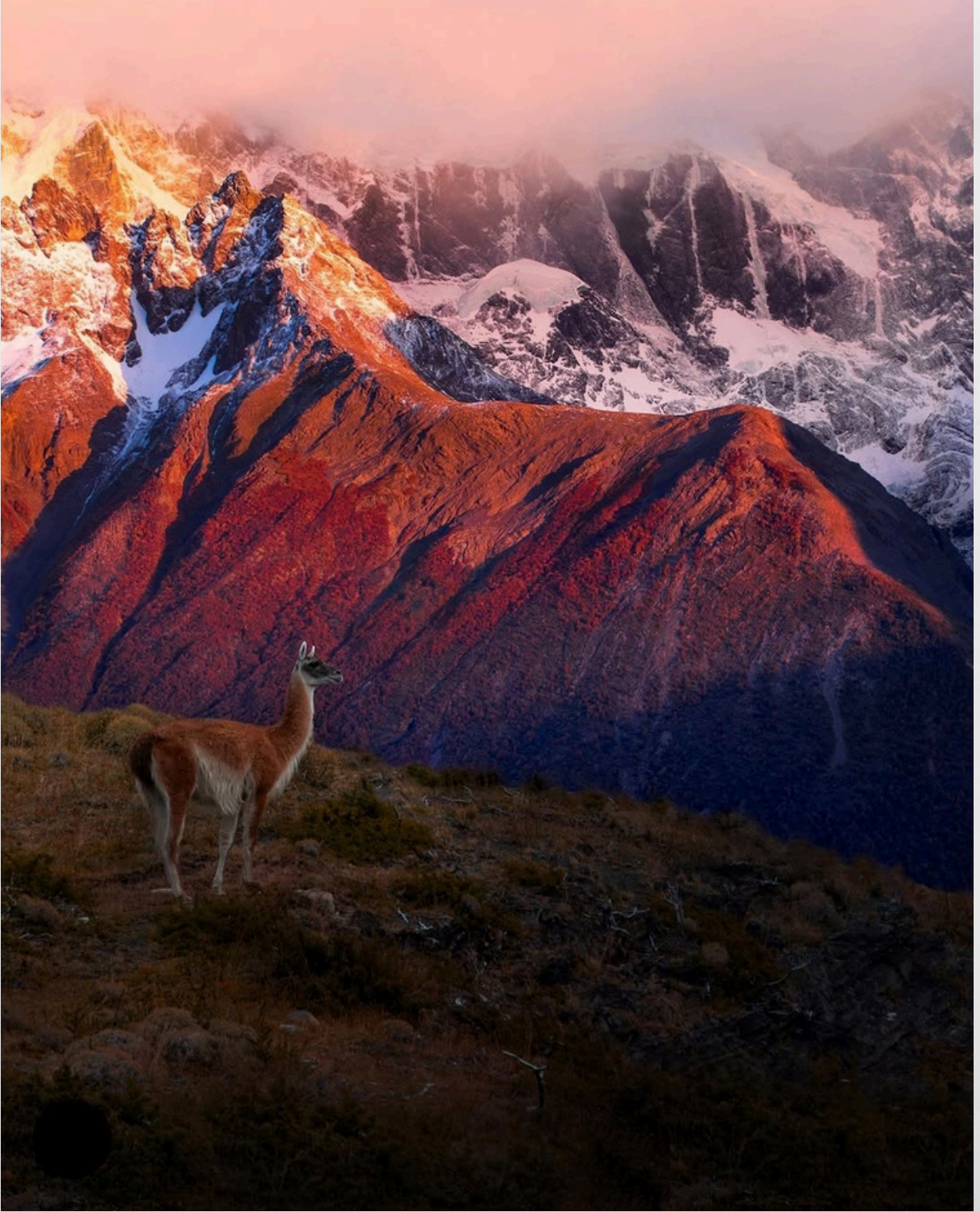
Peru

Peru

Şili Patagonyası

Şili

Farshad GHADIANI

Farshad Ghadiani, İran ve Türkiye’de faaliyet gösteren Sanjacq Reklam Şirketi’nin kurucusu ve sahibidir. Felsefe, tarih ve sanat alanlarında 200’den fazla illüstrasyonla bu alanlarda önemli katkılar sağlamaya çalışmıştır. Sanat ve teknolojiyi birleştirerek, çeşitli alanlarda, özellikle reklamcılık, yayıncılık ve dijital tasarımda kullanılabilir çeşitli eserler yaratmıştır.

Her zaman yaratıcılık ve kaliteye odaklanarak, müşterilerine benzersiz eserler sunmak ve illüstrasyon ve grafik tasarım sanatını geliştirmede önemli bir rol oynamak için çaba göstermiştir. Ghadiani,

- *Adobe Photoshop*
- *Adobe InDesign*
- *Adobe Illustrator*
- *CorelDRAW*
- *FreeHand*
- *Adobe Premiere programlarında uzman olup; sanatsal tasarımlar ve işler üretmektedir.*

BİR FOTOĞRAF (DİJİTAL) BİR YORUM

fgdigitalarts Name of work: Prestige
"Prestij, sanatsal ellerim tarafından sonsuza dek şekillendirilmiş, yaşamın iki yönünü görsel ve grafik dilinde kucaklıyor. Bu yaratı, ruh ve renk gibi çift özelliklere sahip olarak karakter ve gerçeklikten içsel bir güzellik yayıyor. Prestij'e anlatma izni verin: sonsuza kadar süren bir sanata dönüşmüş yaratımdaki ikilik güzelliği."

Prestij

Özlem İLERİ

VENICE BEACH, LOS ANGELES GEZİ NOTLARI

Oğlum Los Angeles'da yaşamaya başladığından beri ben de senede bir kez onu görmeye gidiyorum. 2024 yılında bir gün oğlumla Venice Beach'e gittik. Bir tarafta yine uçsuz bucaksız kumsalları ve uzun bir sahil yürüyüş yolu, diğer tarafta Venedik'i hatırlatan kanallar ve o kanallar boyunca seyretmeye doyamayacağınız muhteşem yazlık evler ve bitkiler.

O gün şiddetli rüzgar uyarısı vardı; ama yolda polis burayı niye çevirmiş, yol niye kapalı derken bir de baktık ki ağaç devrilmiş, yola ve hatta bir arabanın üzerine. Los Angeles zaten oldukça rüzgarlı bir şehir ama bazen rüzgarın hızı gerçekten de çok artabiliyor. Zaten 2025 yılının başlarında çıkan yangınların çok geç kontrol altına alınma sebebi de bu şiddetli rüzgarlardı.

Venice, Amerika Birleşik Devletleri'nin Kaliforniya eyaletine bağlı Los Angeles County'nin Batı Yakası bölgesinde bulunan Los Angeles şehrinin bir mahallesidir.

Venedik, 1905 yılında Abbot Kinney tarafından bir sahil beldesi olarak kuruldu. 1926 yılında Los Angeles'a bağlanana kadar bağımsız bir şehirdi. Venedik, kanalları, plajı ve 200 metre uzunluğundaki Ocean Front Walk ile ünlüdür. Sanatçıların, falcıların ve satıcıların yer aldığı 4 kilometrelik yaya yolu (https://en.wikipedia.org/wiki/Venice,_Los_Angeles(Erişim 27/07/2025)).

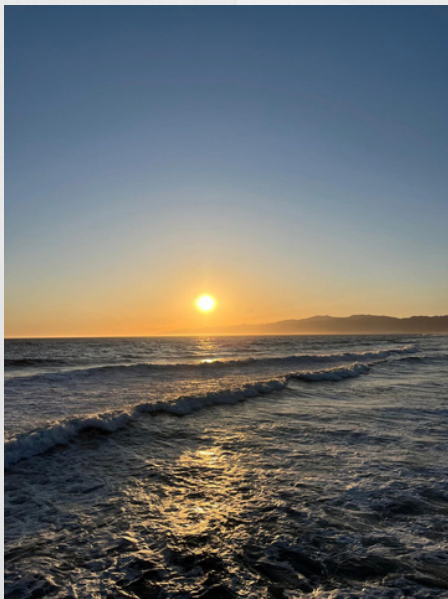
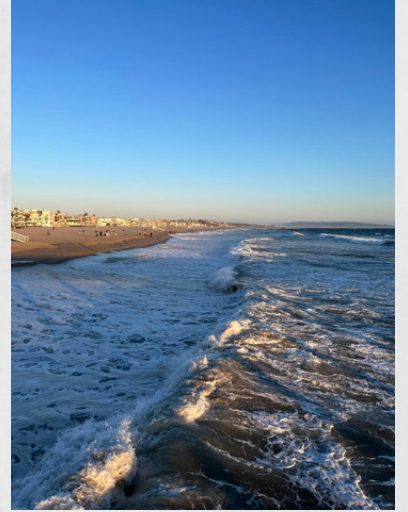
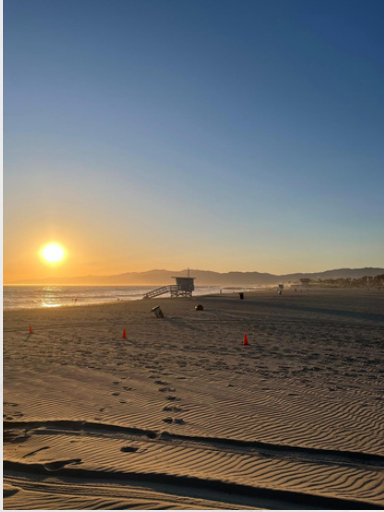
Venice Beach'e ulaştığımızda önce kanalların arasına dalıp Venedik'e benzeyen bu güzel sahil bölgesinin keyfini çıkarttık. Güneş zaten Los Angeles şehrinde bir başka parlak, gökyüzü bir başka güzel, bu sebeple fotoğraflar da çok güzel çıkıyor. Kanallarda yazlık evler sıralanmış, önlerinde minik iskeleleri var, bitki örtüsü bir harika. Buralarda çok yazacak bir şey yok, fotoğraflar zaten her şeyi anlatıyor.

Bu görsel şölerden sonra bir şeyler atıştırıp sahile geçtik ve gün batımını izledik.

Son olarak da 2025 yılında gittiğimde sahil kısmını gezdik, yürüyüş yolunda biraz yürüyüp, özel kayak ve paten pistlerinde kayanları izledik. Bundan sonraki fotoğraflar Mart ayından. Los Angeles da pek kış olmuyor, kışın en düşük sıcaklıklar 9-10 derece, genelde 20 derece civarı. Ama bu Mart ayında 25-30 dereceleri gördük.

İnanılmaz canlı, cıvılcıvılcı, kalabalık, eğlenceli bir yerdi Venice Beach. Her Los Angeles'a gidişimde muhakkak oraya da uğradım, bundan sonra da gidebilirim. Bence herkesin görmesi gereken çok tatlı bir sahil beldesi.

Olcay REYENT

KOMPOZİT FOTOĞRAFLAR

1969 yılında İzmir'de doğdu. Orta öğrenimini İzmir Özel Türk Lisesinde tamamladıktan sonra, yüksek öğrenimini Ankara'da Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünde bitirdi.

Üniversite sonrası uzun yıllar çeşitli Holding Grup Şirketlerinde yönetici asistanı olarak çalıştı. Almış olduğu akademik eğitim sebebiyle sanata ve sanat tarihine olan ilgisi her zaman sürdü. 2015 yılında DSLR fotoğraf makinesiyle tanıştı. Tarih ve sanat tarihi konularına da hakim olması vesilesiyle fotoğraf sanatının tarihsel gelişim süreci çok ilgisini çekti. 2018 - 2024 yılları arasında özellikle fotoğraf akımları üzerine, Konak Belediyesi ve İzmir Halk Eğitim'de, fotoğraf eğitmeni Gönen Gerzile'den uzun soluklu, ileri seviye dersler aldı ve düzenlediği sergilerine katılma şansı oldu.

Fotoğrafik zihin ve tarzını geliştirerek, fotoğrafta baktığı ve gördüğü dünyanın daima ötesini sunmaya çalışmaktadır.

Fotoğraf çalışmaları ve yazılarıyla, çeşitli fotoğraf ve sanat dergileri, sunum ve sergilerinde başarıyla yer alan Olcay Reyent, Urla Fotoğraf Gönüllüleri Derneği üyesidir.

BAKİŞİN ÖTESİ

Fotoğraf Sergisi
17 Mayıs - 11 Haziran 2023

KÜRATÖR: GÖNEN GERZİLE

OLCAY REYENT - HAYRİ EKER

Sergi Açılış 17.05.2023 Cumartesi Saat 15.00
Urfa Belediyesi Fotoğraf Sanat Evi 75.Yıl Cumhuriyet Caddesi No.64 URFA

FOTOĞRAFÇILIĞIN GELECEĞİ: Profesyonel Başarı İçin Yapay Zekayı Benimsemek

Dr. Alireza NAVİDMOGHADDAM

Çeviri: Dr. Alireza NAVİDMOGHADDAM

Kaynak: <https://www.remove.bg/b/the-future-of-photography> (Erişim 28 Haziran 2024)

Yapay zeka, tüm sektörleri kökten değiştiriyor ve fotoğrafçılık da bundan büyük ölçüde etkileniyor.

Bu makalede, faydalanabileceğiniz araçlardan dikkat etmeniz gereken unsurlara kadar bilmeniz gereken en önemli konuları ele alacağız.

İçindekiler

1. Fotoğrafçıların Günlük Karşılaştığı Zorluklar
2. Fotoğrafçılıkta Yapay Zekayı Anlamak
3. Yapay Zeka ile İşinizi Büyütme
4. Göz Önünde Bulundurmanız Gereken İşletme Zorlukları ve Etik Konular
5. Fotoğrafçılığın Geleceğine Hazırlık: Yapay Zeka Artık Bu Alanın Bir Parçası

1. Fotoğrafçıların Günlük Karşılaştığı Zorluklar

Fotoğrafçılar işlerini yürütürken çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. İşte en yaygın sorunlardan bazıları:

Düzenleme süreci zaman alıcıdır.

Fotoğraf çekimi genellikle birkaç saat içinde tamamlanabilir, ancak işin asıl zahmetli kısmı post-produksiyon sürecidir. Düzenleme işlemleri haftalar, hatta aylar sürebilir ve projelerinizin çakışmasına neden olabilir. Neyse ki yapay zeka, post-produksiyon düzenleme işlerinin önemli bir kısmını üstlenerek işinizi ölçeklendirmenizi sağlayabilir, üstelik ek personel istihdam etmenize gerek kalmadan.

Fotoğrafçılık işini kârlı tutmak her zaman kolay değildir.

Bir fotoğrafçılık işletmesi yürütmek maliyetli olabilir. Düzenleme yazılımlarına, kameralara, hafıza kartlarına ve hatta post-produksiyon sürecinde size yardımcı olacak asistanlara veya editörlere yatırım yapmanız gerekir. Ancak bazı görevleri yapay zekaya devrederek maliyetleri düşürebilir ve kârlılığınızı koruyabilirsiniz.

Kendi alanınızı belirlemek ve rekabetçi kalmak zor olabilir.

Tutarlı bir düzenleme stili ve iş akışı oluşturarak, kendinizi fotoğrafçı olarak konumlandırmanız ve niş alanınızı bulmanız daha kolay hale gelir. Uzun vadeli başarının anahtarı budur. Yapay zekadan ilham almak ve benzersiz düzenleme stilinizi tüm çalışmalarınıza uygulamak için yararlanabilirsiniz. Bu sayede hem zamandan tasarruf edebilir hem de tarzınızı koruyabilirsiniz.

Trendleri takip etmek göz korkutucu olabilir .

Günümüzde neredeyse herkes yapay zeka hakkında konuşuyor ve belki de siz de artık bu kelimeyi duymaktan yorulduunuz. Ancak bu hızlı değişen dünyada yönünüzü bulmak zor olabilir. Bu nedenle, yapay zeka ve fotoğrafçılık hakkında bilmeniz gereken her şeyi detaylandıran bir e-kitap hazırladık. Daha fazla bilgi için okumaya devam edin.

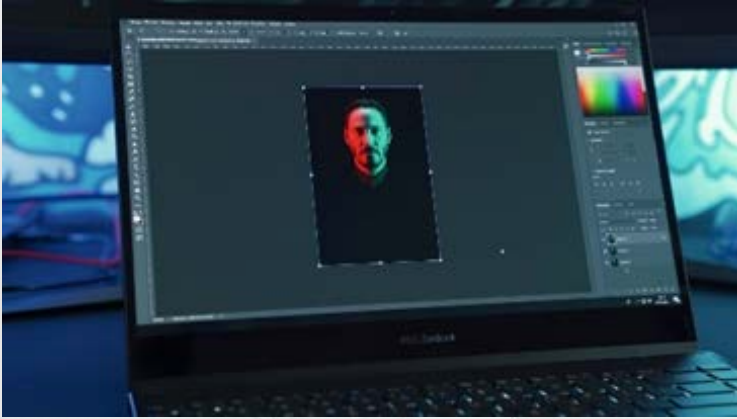
2. Fotoğrafçılıkta Yapay Zekayı Anlamak

Fotoğrafçılıkta yapay zeka, görevleri otomatikleştirerek ve iş akışınızı optimize ederek ek personel çalıştırmadan işinizi büyütmenize yardımcı olabilir. Yapay zeka araçlarının arkasındaki algoritmalar, fotoğrafın ana unsurlarını analiz eder ve belirli kurallara dayalı değişiklikler uygular.

Fotoğrafçılık işiniz için yapay zeka araçları şunları yapabilir:

- Fotoğraflarınızı düzenleyebilir
- Rötüş yapabilir
- Fotoğrafları sıralayıp etiketleyebilir
- Kompozisyon konusunda size yardımcı olabilir
- Konuyu izole edip arka planı kaldırabilir, değiştirebilir veya oluşturabilir
- Detayları ve çözünürlüğü artırabilir

Daha gelişmiş algoritmalar zamanla öğrenme yeteneğine sahiptir— yani düzenleme tarzınıza uyum sağlayarak size özel bir iş akışı sunabilir. Oldukça etkileyici, öyle değil mi?

3. Yapay Zeka ile İşinizi Büyütme

Yapay zeka, toplu işlemeyi kolaylaştırarak, operasyonel maliyetleri azaltarak ve iş akışlarını optimize ederek fotoğrafçılık işinizi önemli ölçüde geliştirebilir. Yapay zeka araçlarını fotoğrafçılık pratiğinize entegre etmek, verimliliği, üretkenliği ve ölçeklenebilirliği artırabilir.

Toplu İşleme:

Fotoğrafçılık işinizi büyütmenin en etkili yollarından biri, müşterilere sunduğunuz çıktı miktarını artırmaktır. Toplu işlemeyle, belirli düzenlemeleri otomatik olarak bir dizi fotoğrafa uygulayabilirsiniz. Örneğin, [remove.bg](#) gibi araçlarla yüzlerce fotoğrafın arka planını tek seferde değiştirebilirsiniz. (Bu konuda daha fazla bilgi edinmek için masaüstü uygulaması ve API hakkında bilgi alabilirsiniz.)

Yapay Zeka Araçlarını Entegre Etmek:

Birçok fotoğrafçı, en iyi sonuçları elde etmek için farklı yapay zeka araçlarını bir araya getirerek entegre bir iş akışı oluşturmayı tercih etmektedir.

Operasyonel Maliyetleri Azaltma:

Eskiden bir asistanın veya stajyer fotoğrafçının üstlenmesi gereken rutin görevler, artık yapay zeka araçları tarafından otomatik olarak gerçekleştirilebilir. Böylece iş gücü maliyetlerini düşürerek işletmenizin kârlılığını artırabilirsiniz.

Yapay zekanın işinizi büyütmenize yardımcı olabilecek daha birçok özelliği bulunmaktadır. Ancak bu makalede, yapay zekanın fotoğrafçılıktaki rolü, sunduğu teknolojiler, sağladığı avantajlar ve bu araçları iş akışınıza entegre etmek için yapabileceğiniz yatırımlar hakkında genel bir bakış sunduğumuzu umuyoruz.

Sıradaki bölümde, yapay zekayı iş süreçlerine entegre eden şirketlerin gerçek kullanım örneklerine ve başarı hikayelerine değineceğiz. Sonuç mu? Daha verimli iş akışları, daha yüksek kâr marjları ve rakipler karşısında güçlü bir avantaj!

Yapay Zekayı Fotoğrafçılıkta Kullanan Şirketlerden Örnekler

Şirketlerin, yapay zekayı iş modellerinin merkezine yerleştirerek nasıl avantaj sağladığını görmek gerçekten etkileyici. İşte fotoğrafçılık alanında yapay zekadan yararlanan bazı özel hizmetler ve bu alanda kendini konumlandırmış şirketler:

Fotoğrafçılıkta Yapay Zekadan Yararlanan Şirketlerden Başarılı Örnekler

Otomatik Yıllık Fotoğrafları

Yıllık fotoğrafları, fotoğrafçılık işletmeleri için harika bir gelir kaynağıdır çünkü düzenli olarak tekrar eden ve ölçeklenebilir bir hizmettir. Okullar her yıl öğrenci yıllık fotoğraflarını çeker, bu nedenle bir okul müşteri olarak kazanıldığında, kaliteli hizmet sağlandığında her yıl tekrar eden bir iş fırsatı sunar.

Yapay zeka araçları, arka planları otomatik olarak kaldırıp uygulayarak, fotoğrafları etiketleyerek ve sıralayarak büyük hacimli işlerin daha verimli yönetilmesini sağlar.

Başarılı örneklerden biri **Fox-Mar**, remove.bg kullanarak yıllık fotoğraf teslimat sürecini hızlandırmış ve düzenleme süresini %50-75 oranında azaltmıştır. Benzer şekilde, okul fotoğrafçılığında uzmanlaşmış **Kemmetmueller Photography**, yapay zeka kullanarak fotoğraf kalitesini artırmış ve işleme süresini 12,5 hafta azaltarak büyük hacimli spor takımı ve portre fotoğraflarını daha verimli şekilde yönetmiştir.

Sanal Fotoğraf Kabinleri

Başka bir yenilikçi uygulama, kullanıcıların kendi fotoğraflarını çekmesine ve yapay zeka ile filtreler veya arka planlar uygulanmasına olanak tanıyan sanal fotoğraf kabinleridir. Bu, mevcut müşterilere ek bir hizmet olarak sunulabilir.

Örneğin, **Snapbar** şirketi, geleneksel fotoğraf kabinlerinden sanal fotoğraf kabinlerine geçiş yaparak kâr marjlarını %1200 artırmış ve yeşil perde kullanımını ortadan kaldırarak 200.000 dakika tasarruf sağlamıştır. Benzer şekilde, **Photobooth Deluxe**, etkinliklerde yeşil perde ihtiyacını ortadan kaldırarak 3.440 saatlik iş gücünden tasarruf etmiş ve 2019'dan bu yana €172.000 maliyet avantajı elde etmiştir.

Temalı Park ve Eğlence Mekânları için Dinamik Arka Planlar

Yapay zeka, eğlence parkları ve turistik yerlerde fotoğraf çekme süreçlerini de büyük ölçüde otomatikleştirebilir.

Showtime Pictures, eğlence parklarında ve turistik mekanlarda çekilen fotoğrafların düzenleme sürecini yapay zeka ile otomatikleştirerek yeşil perde kullanmadan dinamik arka plan değişiklikleri sunmuştur. Bu yenilik sayesinde satışlarını %20 artırmayı başarmıştır.

4. Göz Önünde Bulundurmanız Gereken İşletme Zorlukları ve Etik Konular

Yapay zekanın fotoğrafçılık kariyerinizde güçlü bir yardımcı olabileceği konusunda artık hemfikiriz. Ancak bu teknolojiyi kullanmadan önce dikkate almanız gereken bazı önemli noktalar var. İşte en kritik hususlar:

1. Fotoğraf Kalitesini En Üst Düzeyde Tutun

Yüksek kaliteli fotoğraflar, yapay zeka ile iyileştirildiğinde çok daha başarılı sonuçlar verir. Yapay zeka, bir fotoğrafçının işini tamamen devralamayacak; hala güçlü fotoğrafçılık becerilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

2. Yapay Zekanın Gözden Kaçırabileceği Detaylara Dikkat Edin

Yapay zeka araçları güçlü olsa da renk düzeltme veya dış beyazlatma gibi ince detayları

atlayabilir. Nihai sonuçları gözden geçirerek gerektiğinde manuel düzenlemeler yapmanız gerekebilir.

3. Yapay Zekaya Fazla Bağımlı Olmayın

İş dünyasında herhangi bir şeye aşırı bağımlı olmak genellikle iyi bir fikir değildir; bu durum yapay zeka için de geçerlidir. Teknoloji sürekli değişiyor, bu yüzden becerilerinizi çeşitlendirin, farklı araçları keşfedin ve hem yapay zeka ile hem de yapay zeka olmadan düzenleme yeteneklerinizi geliştirmeye devam edin.

4. Orijinal Dosyalarınızı Kaydedin

Yapay zeka araçları orijinal fotoğrafları saklamayabilir. Bu nedenle, dosyalarınızı harici depolama birimlerine veya bulut sistemlerine yedekleyerek kaybolmalarını önleyin.

5. Öğrenme Sürecine Hazır Olun

Yapay zeka kullanımı kulağa basit gelse de yeni araçlara ve iş akışlarına alışmak zaman alabilir. Bazı yapay zeka araçları, sizin düzenleme tercihlerinizi öğrenmek için belirli bir süreye ihtiyaç duyar. Bu nedenle, bu teknolojileri en iyi şekilde kullanmayı öğrenmeye zaman ayırmanız önerilir.

6. Veri Gizliliğine Önem Verin

Kullanmayı planladığınız yapay zeka araçlarının fotoğraf verilerinizi nasıl sakladığını kontrol edin. Müşteri bilgilerini güvenli tutmak ve yerel yasa ve düzenlemelere uygun hareket etmek çok önemlidir. Örneğin, remove.bg gibi platformların güvenlik ve gizlilik politikalarını inceleyerek bilinçli bir karar verebilirsiniz.

7. Yapay Zeka Araçlarını İş Akışınıza Entegre Edin

Günlük iş akışınızın ne kadar basit olduğu, iş yerindeki genel mutluluğunuzu etkileyebilir. Bu yüzden, mevcut yazılımlarınızla uyumlu çalışan veya Zapier gibi otomasyon hizmetleriyle entegre olabilen yapay zeka araçlarını tercih edin. Bu sayede yapay zekayı iş akışınıza sorunsuz bir şekilde dahil edebilirsiniz.

Bu noktaları dikkate alarak yapay zekayı fotoğrafçılık pratiğinize etkin bir şekilde entegre edebilir, kalite ve verimlilikten ödün vermeden çalışmalarınızı ileri taşıyabilirsiniz.

Fotoğrafçılıkta Yapay Zeka Kullanımında Etik Hususlar

Yapay zeka kullanımının en tartışmalı ve kritik yönlerinden biri **şeffaflıktır**. Eğer görselleriniz yapay zeka teknolojisiyle önemli ölçüde değiştirilmişse veya hiç olmayan unsurlar eklenmişse, bu konuda müşterilerinizi bilgilendirmeniz ve açık olmanız önemlidir.

Özellikle **gazetecilik** veya **belgesel fotoğrafçılığı** gibi alanlarda gerçeğe sadık kalmak çok önemlidir. Fotoğrafçılar olarak **toplumsal etkiler** konusunda da duyarlı olmalıyız. Yapay zeka ile aşırı işlenmiş ve gerçek dışı görüntüler üretmek, toplumda yanlış standartlar ve baskılar yaratabilir. Bu nedenle, yapay zekaya ne kadar müdahale edeceğinizi karar verirken bunu göz önünde bulundurmanız gereklidir.

Yapay zeka algoritmalarındaki **önyargılar** da bir başka etik tehdittir, bu yüzden eleştirel düşünme becerilerinizi kullanarak elde ettiğiniz sonuçları dikkatle değerlendirmelisiniz.

Yapay Zekayı Etik Kullanmak İçin Dikkat Edilmesi Gerekenler:

Rıza: Müşterileriniz, yapay zeka kullanımınız hakkında bilgi sahibi mi ve onay veriyorlar mı?

Şeffaflık: Fotoğraf çekerken veya düzenlerken müşterilerinizle veya fotoğrafın çekildiği kişilerle açık ve dürüst bir iletişim kuruyor musunuz?

Sürekli Eğitim: Yapay zeka ve fotoğrafçılıktaki etik etkileri hakkında kendinizi sürekli olarak eğitiyor musunuz?

Veri Koruma Politikaları: Kullanmakta olduğunuz araçların veri koruma politikalarını gözden geçirdiniz mi, özellikle bu araçları günlük iş akışınıza entegre etmeyi düşünüyorsanız?

Dengeli Bir Yaklaşım: Yapay zeka kullanımı gerçekten faydalı olabilir, ancak teknolojik yenilikleri kullanırken fotoğrafçılığın insani sanat yönünü de unutmamalısınız.

Eğer bir ekip ile çalışıyorsanız ve yapay zekanın etik risklerini azaltmak istiyorsanız, yukarıdaki hususlara dikkat etmeniz gerekir. Ayrıca, bir **etik kılavuz** oluşturmayı ve tüm ekibinizi bu konuda eğitmeyi düşünebilirsiniz. Bu, şirketinizdeki herkesin etik standartlar konusunda aynı anlayışa sahip olmasını sağlar.

5. Fotoğrafçılıkta Geleceğe Hazırlık: Yapay Zeka İle İleriye Adım Atmak

Peki, gelecekte neler bekliyor? Ve buna nasıl hazırlanabilirsiniz?

Fotoğrafçılık endüstrisi, birkaç ortaya çıkan yapay zeka trendiyle büyük bir dönüşüm geçirmeye devam ediyor. İşte yakın gelecekte karşılaşılabileceğiniz bazı gelişmeler:

I. Gelişmiş Sinir Ağları

Bu ağlar, görüntü kalitesini büyük ölçüde artırıyor. Gelecekteki sinir ağları, görüntüleri

yükseltme, gürültüleri giderme ve kusurları düzeltme konusunda olağanüstü doğrulukla çalışarak, düşük kaliteli çekimlerden profesyonel kalitede fotoğraflar üretmeyi daha kolay hale getirecek.

II. Kişiselleştirilmiş Otomasyon

Yapay zeka çözümleri, geniş ölçekli kişiselleştirilmiş düzenlemeler sağlamak için geliştiriliyor. Bu araçlar, bireysel tercihler ve stilleri analiz ederek düzenleme sürecini otomatikleştiriyor, böylece özel müşteri taleplerini hızlı ve verimli bir şekilde karşılıyor.

III. Gerçek Zamanlı İyileştirmeler

Yapay zeka, çekim sırasında gerçek zamanlı fotoğraf iyileştirmeleri sağlamak için giderek daha fazla kullanılmakta. Bu, ışıklandırma, kompozisyon ve netlik gibi unsurlarda anlık ayarlamalar yaparak fotoğrafçılara, kapsamlı bir post-produksiyon işlemi olmadan mükemmel kareyi yakalama fırsatı tanıyor.

IV. Yapay Zeka Destekli Kompozisyon Araçları

Fotoğraf kompozisyonunu analiz eden ve geliştirilmesi gereken noktaları öneren araçlar giderek daha sofistike hale geliyor. Bu araçlar, fotoğrafçıların çekimlerini daha iyi çerçevelemelerine ve genel estetik kalitelerini artırmalarına yardımcı oluyor.

V. Deepfake ve Üretken Yapay Zeka

Tartışmalı olsa da, bu teknolojiler hızla gelişiyor ve sanatsal ve ticari fotoğrafçılığı etkileyebilir. Yapay zeka, tamamen yeni sahneler yaratma veya mevcut görselleri gerçekçi bir şekilde değiştirme yeteneği sunarak fotoğrafçılıkla ilgili farklı fırsatlar yaratabilir.

Yapay zeka teknolojilerindeki ilerlemeleri takip etmek için sektörel dergilere ve teknoloji bloglarına abone olabilir, web seminerlerine katılabilir ve çevrimiçi atölyelere dahil olabilirsiniz. Ayrıca sürekli eğitim kurslarına katılabilir, sektör konferanslarına ve fuarlara katılabilir veya yapay zeka fotoğrafçılığı gruplarıyla etkileşime geçebilirsiniz. Bu şekilde, teknolojik gelişmelerin önünde olmanın avantajlarını kesinlikle hissedeceksiniz.

Yapay zeka kullanımını stratejik bir şekilde entegre ederek, hizmetlerinizi geliştirebilir, operasyonel verimliliği artırabilir ve yeni gelir kaynakları yaratabilirsiniz.

Tufan ÖZERGÜN

1 Mart 1957 Kars doğumluyum. Ancak aile olarak Adana kökenliyiz. Anne-Baba memur olunca doğum yerleri böyle oluyor. Evliyim, bir kızım ve bir kız torunum var.

Ankara / Yenimahalle Mustafa Kemal Lisesinden mezun olduktan sonra, 1974 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği Bölümünü kazandım ve 1980 yılında mezun oldum. İşte bu sıralarda elimde bir LUBITEL 2 ile fotoğraflar çekip, okulun fotoğrafçısı ile karanlık oda deneyimleri yapmaya, daha doğrusu ona yardım etmeye başladım. Yardım edince benim fotoğrafları ya cüzi bir paraya basıyor ya da hiç para almıyordu, malum talebelik.

Mezuniyet, akabinde Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü, Teknik Daire Başkanlığında göreve başladım. Bu görevle birlikte şantiye hayatı ile tanıştım. İzmir-Aliğa ilk şantiye deneyimini yaşadığım yer olarak hayatıma girdi. Memuriyeti kabullenmeye çalışmam 8 yıl sürdü ve özel sektöre geçtim. Türkiye Cumhuriyetlerinde, Rusya'da çeşitli görevlerde bulundum. Bu arada LUBITEL 2 yerini Canon AE1'e bıraktı. Uzun seneler kullandım, ta ki dijital başlayana kadar. 2008 yılında kağıt üzerinde emekli oldum; ancak şantiye tozu üzerimizden bir türlü gitmedi, çalışmaya devam ettim. Son yıllarda proje bazlı müşavirlik yapmaktayım. Yılların bilgi birikimini paylaşmak, gençlere aktarmaktan büyük keyif alıyorum.

Fotoğraf çekmeye alaylı olarak devam ederken, AFSAD üyesi bazı arkadaşlarım, çektiğim fotoğrafları görünce, "Senin eğitime ihtiyacın var, AFSAD'a gelmelisin" diyerek beni içinde bulunduğum bu güzel camia ile tanıştırdılar. Çok değerli hocalarımızdan temel eğitimleri almakla başlayan AFSAD hayatım, çeşitli atölyelerle, yine çok değerli hocalarımızın atölye eğitimleri ile devam etti. Her sene büyük emeklerle açılan senelik sergilere katıldım ve o güzel plaketler anılarımız arasında yerini aldı.

Her ne kadar sokak ve portre fotoğrafçılığı ile daha çok ilgilensem de, sokak ağırlıklı gezi fotoğrafları çekmekten çok keyif almaktayım.

Motosiklet tutkusu nedeni ile, kurduğumuz bir motosiklet grubundan bazı arkadaşlar ile uzun yıllar yurt içi ve yurt dışı geziler yapmaktayız. Tabii ki gezilerin asıl amacı gezmek olsa da, gördüğümüzü fotoğraflamak öncelikli hedefimiz. Motosiklet ile olmasa da yine arkadaşlarla yapılan Budapeşte-Viyana-Münih-Salzburg turundaki, Budapeşte fotoğraflarını sizlerle paylaşıyorum.

Umarım hoşunuza gider. Sevgiler, saygılar.

Instagram @tufanozergun

e-Posta: tufanozergun@hotmail.com

BUDAPEŞTE FOTOĞRAFLARI

Tufan ÖZERGÜN

Aziz Stefan Bazilikası

Zincir Köprü

Tuna Nehri üzerinde Buda ile Peşte'yi birbirine bağlayan köprü, ziyaretçilerin sıkça uğradığı ve fotoğrafladığı bir köprü olarak dikkat çekiyor. Yapımında demir zinciri anımsatan baklalar kullanıldığı için zincir köprü adını almış olup, şehrin sembol yapılarından biridir. Üstündeki yaya yollarından karşıdan karşıya geçerken bol bol fotoğraf çekme imkanı buluyorsunuz.

Tuna Nehri Kıyısındaki Ayakkabılar

Anıt niteliği taşıyan bu ayakkabılar, insanlık için barış sembolü olma özelliği taşımaktadır. İkinci dünya savaşında yaşanan Macar Yahudi katliamıyla ilgili anıt olma özelliği taşımaktadır.

Balıkçı Tabyası

Yedi kuleye ve görkemli panoramik manzaraya sahip eşsiz bir yapı olarak ziyaretçilerin en çok uğradıkları yer.

Kahramanlar Meydanı

Macaristan'ın bağımsızlığında rol alan kahramanları anmak ve ölümsüzleştirmek amacı ile yapılan son derece görkemli bir meydan. Ortasında Milenyum Anıtı yer alıyor. Çevresinde birçok müze ve park ile çok geniş bir alanı kapsıyor.

Parlamento Binası

Peşte tarafında 1900 lü yıllarda inşa edilen bu yapının tamamını görüntüleyebilmek için Buda tarafına geçmek gerekiyor. O kadar görkemli bir büyüklüğe sahip.

Vajdahunyad Kalesi

Yaz aylarında konserlerin, panayırların düzenlendiği, Orta çağı anımsatan ancak özgün tasarıma sahip bir yapı. Gezinti bahçeleri çok güzel ve fotoğrafik.

BAKIŞ AÇISI

ÇAY KİTABI Asuman Figen TÜMER

Boşluk yaratabilenler, her durumda tek hâkim oluyor.

Kitabın adı Çay Kitabı.

Bir bölümünde yağmur yağarken, sessizce çayın dem alışını izleyen ve adeta onu dinleyen iki bilgeden söz ediyor.

"İnsan hiçbir şeyi gizleyemez," diyen Konfüçyus'u hatırlayarak,

küçük şeylerle kendini ele veren insanoğlunun öyküsüne dokunmak bu kitapla mümkün.

Her nesnede varolan uyum ve düzeni çay servisinde yakalayan Doğu'yu tanımak.

Vadiden yükselen sis gibi tatlı bir meltemin dokunduğu göl kadar parlak ve yağmur yemiş toprak kadar yumuşacık çay yaprakları. Çayın yeşilini ortaya çıkararak büyümlü porselenler, kaynak suyunun içinde küçük yaprakların dingin bir gökte asılı bulutlar gibi duruşu...

İlk yudum; dudakları ıslatan. ikincisi; yalnızlığı silen,

üçüncüsü; içimdekileri dışarı çıkaran, dördüncüsü ; terleterek

dertlerimi gözeneklerimden uçuran...

Çay töreninin ardında sağlam bir felsefe izliyor insanı... Özen, dikkat, nezaket, saygı.

Boş alanlar bıraktıracak şeylerle aramızda.

Ritüelde boşluğa övgü var.

Boşluk yaratabilenler, her durumda tek hâkim oluyor. Boşluk her şeyi kucakladığı için güçlü.

Büyüklik hayatın küçük ayrıntılarında gizli.

Aşkın sızabileceği kalpte çatlaklar, derin yaralar olmalı.

Kendini beğenmiş kimseye âşık etmiyor bizi hayat.

Yıldızların gözyaşı güzel çiçekler, bahçede asırların şarkısıyla salınırlarken, kalkıp çay demlettiriyor bu kitap.

Çayın

kitaba uygun bir dem alması için sabrı öğreniyorum.

İlk kaynamada beliren kabarcıklara bakıyorum, sonra kabarcıklar çoğalıyor, yanıyor su.

Su gençleşsin diye bir kepçe soğuk su ekle, diyor. Yaşamın bizi şaşırttığı gibi... Yanarken donmak gibi... Sonra rahatlıkla zümrüt bir gölde yüzen çay yaprakları gibi dem almak...

Çay,

sessizce fincanıma dökülürken artık âyinin başlayabilir...

Ne güzel bir kitap.

Yağmur, sonbaharın habercisi solgun bir kaç yaprak, mutlaka kusurlu olması gereken güzellikte bir bahçe, bir fincan çay...

Ben merkeziliğin karanlığında dalgalı denizde savrulan iki ejder gibi, boşuna savaştan Doğu ve Batı.

Oysa Batı'nın didaktik ama dinamik duruşuyla, Doğu'nun zarafeti, bekleyişi, yavaşlığı harman olabilse; kurutulup, dövülen, türlü harmandan geçerek demlikten süzülen çay gibi ruha şifa verse...

Dönüşümün simgesi büyük Avatar gelinceye kadar demlikte fısıldaşan çaya kulak versek, yitirdiklerimizi hayal etsek, kendimizi varlıkların delice güzelliğine bıraksak fena mı olur!

Mehmet Akkaya, 1964'te Malatya'da doğdu. İlkokulu Malatya'da okudu; orta ve lise eğitimini İstanbul'da tamamladı. Kocasinan Lisesi'nden sonra Anadolu Üniversitesi İşletme Bölümü'nü bitirdi. Maltepe Üniversitesi'nde Psikoloji, İnsan Bilimleri ve Felsefe Bölümü'nde yüksek lisans yaptı; dil ve kültür felsefesi konusundaki tez çalışmasıyla mezun oldu.

Çeşitli gazete ve kültür-sanat-felsefe dergilerinde bilim, sanat, felsefe ve politika içerikli yazdığı yazılarla biliniyor. Sanat felsefesi, dil felsefesi, siyaset felsefesi, bilgi felsefesi, tarih felsefesi gibi konularla ilgilenen Akkaya, televizyon ekranlarında yaptığı felsefelidüşünce programlarıyla da tanınıyor.

2008'den itibaren kitap çalışmalarına yoğunlaşan yazarın eserleri düşün, sanat ve politika meraklıları tarafından ilgiyle izleniyor. Eserlerinde ve konuşmalarında "Diyalektik toplumcu gerçekçilik", "Felsefi-ideolojik bilinç", "Epistemolojik kopuş", "Kültürün Dört Unsuru" (Bilim, Politika, Felsefe, Sanat) yanında Nâzım Hikmet, Sabahattin Ali, Ruhi Su, Yılmaz Güney ve Muzaffer Oruçoğlu'nu kastederek geliştirdiği "Klasik Beşler" gibi kendine özgü terimler de kullanıyor. Yurt içinde ve yurt dışında sunumlar yapan, konferanslar veren Akkaya, "Alternatif Sanat Felsefesi", "Hangi Felsefenin Mirasçısıyız?", "Dillerin Kendi Kaderini Tayin Hakkı", "Estetik Kriz Teorisi", "Teolojik Epistemoloji", "Milliyetçi/Ulusalcı Pedagoji", "Bilgi-Bilinç Diyalektiği" başlıklı tartışmalar yapıyor. Akkaya'nın Mart 2024 itibariyle yayımlanmış kitapları şunlardır:

- *Düşünceler/Söyleşiler, Belge Uluslararası Yayıncılık, (2008)*
- *Bakış (Felsefecilerle Tartışmalar), Belge Uluslararası Yayıncılık, (2009)*
- *Portreler (Felsefe/Sanat), Belge Uluslararası Yayıncılık, (2010)*
- *Dil Felsefesi, Belge Uluslararası Yayıncılık, (2011) (Genişletilmiş 2. Baskı (2018))*
- *Politikanın Evrimi (Siyaset Felsefesi), Belge Uluslararası Yayıncılık, (2013)*
- *Hayat ve Sanat (Sanat Felsefesi), Belge Uluslararası Yayıncılık, (2014)*
- *Epistemolojik Kopuş, Belge Uluslararası Yayıncılık, (2015)*
- *Bilgi Kuramı (Bilgi Felsefesi), Belge Uluslararası Yayıncılık, (2019)*
- *Din Felsefesi, Belge Uluslararası Yayıncılık, (2021)*
- *Hukuk Felsefesi, Belge Uluslararası Yayıncılık, (2022)*
- *Felsefe Üzerine Genel Tezler, Belge Uluslararası Yayıncılık, (2024)*

Yazdığı Dergi ve Gazeteler

Sanat ve Hayat, Mesele, İnsancıl, Özne (Hakemli Dergi), Sancı, Üvercinka, Evrensel Kültür, Bağlaç, Devrimci Marksizm, Tiyatral İstanbul, Teori ve Politika, Broy, Eski, Güncel Sanat, Evrensel, Cumhuriyet, BirGün.

Katkı Yaptığı Kitaplar

- *Sokaktan Parlamento'ya, Su Yayınları, İstanbul 2008*
- *Kuşatmaya Karşı 25 Yıl, İnsancıl Yayınları, 2014*
- *Köy Enstitülerinden Doğan Edebiyat, KAVEG Yayınları, İstanbul 2014*
- *Felsefede Elli Yıl, Notos Yayınları, İstanbul 2016*
- *PLATON (Özne Özel Sayısı), Çizgi Kitabevi, Adana 2016*
- *Yolculuk, Felsefe – Şeyh Bedreddin, Ceylan Yayıncılık, İstanbul 2017*
- *Bir Felsefe Feneri, Tarihçi Kitabevi, İstanbul, 2021*

<https://mehmetakkaya.org/biyografil>

Hangisi Önceldir? FELSEFE Mİ, SANAT MI?

Mehmet AKKAYA

Bugün felsefe tarihi ve sanat tarihi içinde bir gezintimiz olacak. Sanatın mı, felsefenin mi öncel olduğunu açıklamayı düşünüyorum. Filozofun Merceği'ni Antik Çağa, Orta Çağa, Rönesans ve Aydınlanma dönemine çevirip ikisini birlikte ele alma niyetindeyim. Felsefe ve sanatı karşılaştırıp bugün için de birkaç cümle etmek umarım faydalı olur. Merak edenleri Yol TV ekranlarına beklerim.

Temel tezimi baştan söylemek isterim ki, sanatsal düşünüş ve davranış, yalnız felsefeyi değil, bence bilimi ve siyaseti de önceliyor. Çoğu zaman, bu disiplinler bile sanatla tasvir edilirler. Bilim, siyaset ve felsefenin de sanat olduğu ileri sürülür. Örneğin "politika, bir sanattır" denilir.

Sanatın temel kavramı "güzel"dir. Güzel görünme duygusu, güzeli ve çekici olanı arama, süslenme, kendine bakım yapma doğal / biyolojik bir duygudur. Yüksek yapılı hayvanların bile güzelden haz aldığı ve güzel görünmek istediği söylenir.

İnsanın güzele olan ilgisi ve yatkınlığı onu düşüncelere ve hayal kurmalara iter. Nasıl olursa güzel olurum, daha güzel olurum, güzeli ararım diye sorar insan. Arayış içindedir. Felsefe de bir arayıştır ama insanı sanat kadar kendinden geçirmez. Böyle söylemem, felsefeyi değerden düşürmek olarak algılanmasın. Bir olgunun hakkını vermek olabilir. Herkesin kendi mesleki yönelimini övdüğü bir çağda, benim felsefeyi sanatın bir adım gerisinde görmem şaşırtıcı olabilir. Böyle bir tezi de, soruna ancak filozofça bakanlar ileri sürebilir.

En büyük hayal dünyasına sanatçılar ve ilahiyatçılar sahiptir. Sanat ile din ilişkisi ayrı bir yazıyı ve programı gerektirir. Şu kadarı belli ki her ikisi de esasen duygularla iş görürler. İkisinde de var olan akıl sınırlıdır. İlahiyatçı ve dindar, akıldan uzaklaştığı, yalnız hayali duygulara bağlandığı için sanatçıdan ayrılır. Sanatçı, dindara oranla akla daha yakın durur. Yine de ikisi de olmayacak hayaller kurar, olmayacak duygular, tutkular içindedir. Sanat buradan ilerliyor.

Sanatın, diğer düşünce disiplinleri gibi dini de öncelediği bir gerçektir. Bir defa, "doğa dinleri" çoktanrılı idi, bugünkü ile bir benzerliği bulunmuyor. Manipüle edilmeye son derece elverişlidir din. Tarihsel süreçte sanatı izlemiştir. "Önce sanat vardı" diyebiliriz. Bunun kökleri de bizon resimlerine ev sahipliği yapan mağaralardır. Buradaki kalıntılar, sanatın dinden evvel var olduğunu söylüyor.

Gündelik yaşamda da her sağlıklı insanın din ve güzel karşısında bir pozisyonu vardır. Hatta bunun için eğitilmiş bile olmak gerekmez. Aynı şey bilim, felsefe, politika olunca... Bunlar ikincil plandadır. Her çağda baskın olan yan, akıl değil duygu olmuştur. İnsanı, hayvana bağlayan yan, elbette ki duygusal yanadır. İlkel yanı da diyebiliriz.

Gündelik yaşamda sanatın iki biçimde insanı kuşattığı görülüyor. Birisi, hayal dünyasının geniş olması açısından. Yani hayal kurmayan insan yoktur. Bunu estetik amaçlar için yapan kişilere sanatçı diyoruz. Kapitalizmin, gerçeklerden koparttığı kitleler ise gerçekleşmeyecek, kendini yabancılaştıran hayaller kurar. Misal şans oyunları, umut kapısı olur. İkincisi de güzele olan tutkudur. Burada bile hayali eğilim vardır. Misal şu markayı giyen delikanlı güzel görüneceğine inanır. Burnunu kestirip yüzünü boyayan kadın da bu haliyle daha güzel olduğunu düşünür.

Doğal / biyolojik ve sosyal düzeyde güzele olan ilgiden dolayı sanatın, felsefeyi öncelediğini ileri sürüyorum. Düşünce tarihi de bunu doğruluyor. En eski kanıtlar, belgeler bilim, politika ve felsefeden evvel sanata aittir. Mağaralarda kral, filozof veya bilime örnek teşkil eden belgeler değil çizilen hayvan resimleri bulunmuştur.

Sanat için duyguya vurgu yapılacak, felsefe derken akla vurgu yapılacak olursa duyguların aklı öncelediğini ileri sürmüş oluyorum. Her ne kadar ikisi arasında bir paralellik ve korelasyon olsa da örneğin çocukların akıllı olmadan evvel duygulu oldukları ileri sürülebilir.

Söylemeye bile lüzum yok ki düşünceler gibi duyguları da yönlendiren üretim ilişkileri, mülkiyet şekilleridir. Fiziksel sosyal gerçekliktir. Sanatın da düşün - sanat ürünleri gibi üstyapı kurumu olduğu bellidir. Üretim güçleri geliştikçe her ikisi de değişip gelişmiştir. Bu gelişim çizgisi içinde sanatın, felsefeye oranla her tarihi momente bir adım önde olduğunu söylüyorum.

Sanatın en eski örnekleri, Altamira ve Lascaux mağaralarında bulunmuştur. Onları önceleyen düşünsel ürünler -henüz- yoktur. Antik Çağda öncelikle Homeros, Hesiodos, Sapho gibi sanatçıları görüyoruz. Buna Hint Vedalarını, Çin'de Değişimler, Sümer'de Gilgameş adlı eserleri de ekleyebiliriz. Felsefe ve filozofların etkinlikleri, bu tür "estetik" eserlerin açtığı kapıdan ilerlemiştir denilebilir. Başta Yedi bilgiler ve ilk kuşak filozoflar, bunlara örnektir. Bu evreye felsefeyle sanatın çakıştığı birinci moment diyebiliriz ki sanat, bir adım öndedir.

Tiyatro yazarlarının eserleri de Antik Çağda yol açmıştır. Tiyatronun üç büyükleri Euripides, Askilos ve Sophokles'i mutlaka anmak gerekiyor. Komedi yazarı Aristophanes'i de unutmamalım. Sokrates, Platon ve Aristoteles'in, burada tiyatronun açtığı yoldan ilerlemiş olduğunu düşünüyorum. Bu döneme ikinci moment demek gerekir ki sanatın bir adım önde olduğu görülüyor.

Antik Çağın önemli ve uzun erimli bir felsefesi de Stoa felsefesidir. Bunun da yolunu Antik Çağ şairleri açmıştır diyebiliriz. Pindaros, Vergilyus, Terentius, Lücrektius gibi sanatçılar ya felsefeyi önceliyor ya da onunla senkronik bir biçimde var oluyor. Bu döneme sanatın felsefeyle çakıştığı üçüncü moment diyebiliriz ki, sanatın bir adım ileride olduğu ileri sürebilir.

Orta Çağdan çıkış nasıl olmuştur sorusu önemlidir. İktisadi planda neler olmuştur? Düşün ve sanat alanında hangi değişiklikleri ve gelişmeleri görüyoruz? Pre Rönesans türünden bir terim kullanabiliyoruz. Ön Rönesans denilen sanatçılar kimlerdir? Bunlar, adı üzerinde, Rönesansı önceleyen, onu haber veren kişilerdir. Üçünün adı sanat tarihine altın harflerle yazılmıştır: Dante, Petrarch ve Boccaccio... İlahi Komadya, Divan, Dekameron öyküleri. Rönesans'ta büyük sanatçılar çıkmaya devam etti. Bu dönemde henüz klasik filozoflar söz konusu değildi. Shakespeare, Cervantes, Rabelais edebiyatta çığır açmıştır. Plastik sanatlarda da üç büyükleri görüyoruz: Rafeol, Michelangelo, Leonardo da Vinci. Rönesans yıllarının bu sanatçılar kuşağının açtığı yoldan büyük filozoflar yürümüştür. Descartes, Spinoza, Leibniz'i mutlaka anmak gerekiyor. İngiliz empirist filozofları da unutmamalım. Bu sürece sanatın, felsefeyle çalıştığı dördüncü moment diyebiliriz ki, sanat bir adım öndedir.

Düşünce tarihinin önemli momentlerinden birisi de Aydınlanma çağıdır. Bu çağ genellikle Fransa merkezli 18. yüzyıl olarak düşünülür. Çok sayıda filozofun ortaya çıktığı bir çağdır. Hemen öncesi, Fransız tiyatrosunu da anımsamak gerekir. Racine, Corneille ve Moliere gibi isimleri kastediyorum. Fransa'da 18. yüzyılda önemli sanat ve düşün insanları felsefe yaparken sanat da yapmışlardır. Diderot, Voltaire ve Rousseau'nun eserleri felsefi olduğu kadar da sanattır. Voltaire'in Kandit'i, Rousseau'nun Yeni Helioise'i ve Diderot'un Romeo'nun Yeğeni adlı eserleri, felsefeden ziyade edebi metinlerdir. Buna göre 18. yüzyılda sanatçıların açtığı yoldan klasik filozoflar çıktığını ileri sürülebiliriz. Örneğin Kant, Ficthe, Schelling, Hegel... Peşinden Marx, Engels ve daha niceleri. Bu dönemi beşinci moment olarak adlandırmak uygun görünüyor.

19. yüzyılla birlikte yeni üretim ilişkileri görülüyor, üretim güçleri modernize oluyor ve bir bakıma sosyal devrimler çağı başlıyor. Yine sanatsal gelişmelerin ön planda olduğunu izliyoruz. Fotoğraf ve sinema en başta geliyor. Ünlü fotoğraf sanatçıları, sinema yönetmenleri sahaya iniyor. Rus, İngiliz ve Fransız edebiyatçıları yeni ışıklar saçıyor. Balzac, Tolstoy demekle yetiniyorum. Resmin büyük isimleri Picasso, Kandisky ve Dali... Daha da önemlisi, Kierkegard, Nietzsche, Gabriel Marcel, Sartre gibi filozofların, eserlerindeki edebiyattır. Varoluşçuluk akımında felsefe, adeta sanat ve edebiyat olarak kendini göstermektedir. Bu dönemi izleyen filozoflar olarak da post modernleri görüyoruz: Derrida, Foucault, Deleuze... Bu dönemi de altıncı moment olarak adlandırmak gerekiyor.

YAZMAK VE VAR OLUŞ ÇİZGİSİ

Hayrettin YAZICI

İnsanın yazdıklarıyla yazmak istedikleri arasında daima bir uçurum vardır. O uçurum, bazen kelimelerin kifayetsizliğinden, bazen de insanın kendi derinliğini aşamamasından doğar. Tarih boyunca nice insan, kendini bu uçuruma bırakmış; kimi düşmüş, kimi sadece kenarından bakmakla yetinmiştir. Fakat uçuruma bakmak ile oraya düşmek arasında daima ince ama belirleyici bir fark vardır. Çünkü hiç kimse, baktığı boşluktan aynı manzarayı görmez. Herkes kendi ruhunun, kendi hatıralarının, kendi korkularının ve arzularının gölgesinde görür o boşluğu.

İnsan, hayallerinin tamamını dile getirmeyebilir; duygularını da, düşüncelerini de eksiksiz açmaz. Hayatta hiç kimse, bütünüyle kendisini ele vermez. Medeniyetler, kültürler, tarih ve coğrafya insanı kuşatsa da, insanın özü hep gizli bir bölmede saklı kalır. Onu tamamen açığa çıkaracak ne bir dil, ne bir kelime, ne de bir yazı vardır.

Yine de insan, yazmaya devam eder. Hayaller, duygular ve düşünceler; yazıya dönüşene kadar uzun bir yolculuktan geçer. Bir süzgeçten süzülür, bir seçme-eleme sürecinden geçer ve sonunda beyaz kâğıda ya da ekran ışığına düşer. Aslında yazıya dökülen, insanın iç âleminde süzölmüş kırıntılardır. Fakat işte tam da bu noktada şu soru yükselir: İnsan, yazının kendisi olamayacağını bildiği halde, neden yazmaya bu kadar muhtaçtır?

Cevap, insanın unutulma korkusunda gizlidir. Yazının ardında, görünmeyen bir kaygı vardır: silinip gitme, bir hiç gibi yok olup unutulma kaygısı. İnsanın gönlü, hiçliğe razı olmaz. Tanımsız bir varlık gibi dünyadan gelip geçmek istemez. Varlığını, iz bırakmanın yollarıyla çoğaltmak ister. Bu nedenle yazı, sadece bir ifade aracı değil, aynı zamanda bir direniştir; zamana, yok oluşa ve unutuluşa karşı verilen bir mücadeledir.

İnsan, yazarken aslında kendi varlığını yeniden kurar. Yazmak, hem kendini gerçekleştirme arzusunun, hem de farkında olmanın en yoğun biçimidir. Çünkü varlığının farkına varan insan bilir ki, yazmazsa ölür. Yazmayan, unutulur; unutulan, hiçleşir. O yüzden yazmak, yalnızca bir sanat değil, var olmanın ta kendisidir.

Ve burada yazmaktan kastettiğimiz yalnızca kitaplar, şiirler, hikâyeler değildir. Bir söz, bir bakış, bir iz, bir işaret; insana dair her şey yazının geniş anlamı içinde yer alır. Çünkü insan, en derininde, varlığını yazmakla onaylar.

kel yanı da diyebiliriz.

Gündelik yaşamda sanatın iki biçimde insanı kuşattığı görülüyor. Birisi, hayal dünyasının geniş olması açısından. Yani hayal kurmayan insan yoktur. Bunu estetik amaçlar için yapan kişilere sanatçı diyoruz. Kapitalizmin, gerçeklerden koparttığı kitleler ise gerçekleştiremeyecek, kendini yabancılaştıran hayaller kurar. Misal şans oyunları, umut kapısı olur. İkincisi de güzele olan tutkudur. Burada bile hayali eğilim vardır. Misal şu markayı giyen delikanlı güzel görüneceğine inanır. Burnunu kestirip yüzünü boyayan kadın da bu haliyle daha güzel olduğunu düşünür.

Doğal / biyolojik ve sosyal düzeyde güzele olan ilgiden dolayı sanatın, felsefeyi öncelediğini ileri sürüyorum. Düşünce tarihi de bunu doğruluyor. En eski kanıtlar, belgeler bilim, politika ve felsefeden evvel sanata aittir. Mağaralarda kral, filozof veya bilime örnek teşkil eden belgeler değil çizilen hayvan resimleri bulunmuştur.

Sanat için duyguya vurgu yapılacak, felsefe derken akla vurgu yapılacak olursa duyguların akli öncelediğini ileri sürmüş oluyorum. Her ne kadar ikisi arasında bir paralellik ve korelasyon olsa da örneğin çocukların akıllı olmadan evvel duygulu oldukları ileri sürülebilir.

BUNUN ÇATLAĞI VAR

Fazilet KIRTAY

-Bunun çatlağı var, bu paraya almam.

-Bu çatlamış, at gitsin patlar matlar maazallah.

-Dikkatlice taşı, düşürüp çatlatma, kaç para verildi ona biliyor musun?

Çanak çömlek çatladı...

Nedir alıp veremediğiniz bu çatlaklarla anlamadım. Çatlak teknendeysen su alır, batarsın ya da suyu boşaltırsın.

Japon sanatı uygulayıp çatlakları altın tozuyla doldurup, çatlağı onurlandırabilirsin. Çatlağa ne yapacağın sendeki çatlaklarla ilgili bence. Senden olanı beğenmediğinden, kabul etmediğinden başka yerde, başka kişide görünce çatlağın seni çatlatması anlaşılır olabilir. Bu kadar çatlak deyince çatladın değil mi okurken, belki üç cümle önce bıraktın okumayı.

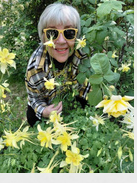
Çatlağa ne yapacağın sendeki çatlaklarla alakalı, demiştim. Hadi oradan deyip okumadın, oysa çatlağından sızdım bile sana. Çatlak acısı da benzemez hiçbir acıya, kağıt kesigi gibi yüreğinden sızlar incecik çatlak içine bir şey kaçmış gibi unutturmaz kendini.

Çatladım dersin; olgun karpuz çatlarken ses çıkarır, sen sessizce çatlarsın. Olgunlaştığından değil erken olduğundan, birde çatladın diye sevmezler. Oysa çatlaklardan sızabilir ışık ancak içeriye. Yaşam koçu gibi konuştum galiba hadi yazdım, diyelim.

Çatlak alt tarafı, yarık değil ya sevin, diyenler var birde. Ben suyu akışına bırakanlardanım ne yalan söyleyeyim. Üstüne baskı yapınca çatlayan yerden dağılır koca ağaç bile yoksa bir balta darbesiyle nasıl yıkacaksın.

Kilo aldığında deri tabakanın çatlamasını düşündün mü hiç, sınırlarının zorlandığının kanıtı o çatlaklar. Çatladım gitti bende artık yazmaktan.

Hadi çatlak yumurta alıp ıssız adam keki yapalım...

**HANİ ESKİ BİR RESME BAKARKEN...
HANİ YILLARI SAYAR DA İNSAN**

Prof. Dr. Zühre ŞENTÜRK

Biraz önce evimin salonundaki pencereden gölümüzün ıslıl ıslıl parlayan sularını karşıma almış vaziyette, Vanlı yıllarımın fotoğraf dosyalarını gözden geçirirken; çeyrek asırdır zarfların içinde sıkışıp oturanlardan bir tanesi fırlayıp kucağıma düşüverdi...

2000 yılının Haziran başı... Ankara'dan yola çıkıp; "en fazla 2 yıllığına amaaa" diyerek geldiğim Anadolu coğrafyasının en doğusundaki bu güneş kentinde henüz 6. ayı geride bıraktığım günlerden birinde... rektörümüz Yücel (Aşkın) hocamızın da yer aldığı can arkadaşlarla hafta sonu ritüelimiz olan Kahvaltıcılar Sokağı'ndaki Seher'de çıtır çıtır kızarmış Van çöreğine kavurmalı yumurtanın, otlı peynirin, ballı kaymağın, cacığın, murtuğanın ve kavutun eşlik ettiği şölen henüz bitmiş... üzerine bol köpüklü kahveler içilmiş... ardından da farklı mahallelerin sokak aralarında dolaşılıp bu güneş kentini daha iyi tanıma fashna geçilmiş...

Van kent dokusunun önemli mirasçılarında biri olan geleneksel Van evlerinden birinin önünden geçerken orada durup bir fotoğraf çektirmek istedim... belki 1920'lerin başından koşup gelmiş olan ahşaptan yapılmış dümdüz damlı, 2 katlı kerpiç evlerden biriydi... zemindeki ve üst katlardaki pencereler ile girişteki ahşap kapının üzerinde yer alan demirlerde çiçek desenli süslemeler vardı... evin arkasında da kocaman bir bahçe...

İzin almak için evin yanına gidip üstteki tokmağı yavaşça vurarak kapısını tıklattım... benden yaşça daha büyük, ince yapılı, bıyıklı bir bey kapıyı açıp "buyurun, ne istiyorsunuz?" dedi... niyetimizi söylediğimde "hayır efendim çekemezsiniz" yanıtını aldım... hiç beklemediğim bu tepki karşısında bozulmuş olarak arkamı döntüp gitmek üzereydim ki; konuşmaya devam etti... "bir şartla çekmenize izin veririm"... çok şaşırılmıştım... şartı ne olabilirdi ki?.. "arka bahçede biraz önce semaver yaktım... bizimle çay içerseniz fotoğrafa izin var"... gelen yıllarda çok sık tıpkı olduğum Anadolu'mun güzel insanlarından biri daha duruyordu karşımda... belki de o gün yüreğimden gelen bir ses bana bu güneş kentinde; değil 2 yıl, bir çırpıda 25 yılı bile geride bırakacağımı söylemeye çalışmıştı...

Arkadaşlarla hep birlikte yemyeşil çimen, rengarenk çiçek ve ağaçlarla bezeli arka bahçeye geçtik... evin sahipleriyle güle/konuşa yapılan sohbet eşliğinde ince belli cam bardaklarda sunulan semaver çaylarımızı yudumladık... sonra da Yücel hocam tarafından evin önünde fotoğrafım alındı... yaşananlar anılarımda o kadar taze ki...

Ne yazık ki; özellikle 2011 depremi sonrasında bu evlerin neredeyse hiçbiri kalmadı artık Van'da... öte yandan kocaman bahçeler içinde yer alan depreme dayanıklı o güzelim tek ya da iki katlı evlerin neredeyse hepsinin yerinde de hemen her kentte yaşanan manzara hakim olmaya başladı... beton dev binalar hızla ele geçirmekte Van'ımızı da... caddelerde beton dökme araçlarından, bahçelerde gürültüden ve inşaat atıklarından geçilmez oldu artık... yılların oluşturduğu geleneksel kültür ve kent hafızası da neredeyse tamamen yok olmakta

Fotoğrafa uzun uzun bakarken; Erol Evgin, yüreğimden geçenleri anlamışçasına radyomdan başladı seslenmeye... sözleri Çiğdem Talu'ya, müziği ise Melih Kibar'a ait olan neredeyse yarım asırlık şarkısıyla

Hani eski bir resme bakarken

Hani yılları sayar da insan

Hani gözleri dolar ya birden

İşte öyle bir şey...

İşte öyle bir şeydi benimki de

Zühre - Van / 20 Eylül 2025

ÖYKÜ

KİMSEYE ETMEM ŞİKÂYET

Uzm. Dr. Elif Gülin KOÇAN

Ankara'da Kızılay metro istasyonundayım. İnsan seli önümden akıyor. Çocuklarını aceleyle okula yetiştiren anneler, işine koşan telaşlı bedenler, telefonuna gömülmüş gençler...Oysa ben onların arasında değilim artık, yalnızca seyrediyorum. Dantel işlemeli bir eşikteyim, ne başındayım yolun ne de büsbütün dışında. Kalabalığın ortasında kendi içime eğilmiş buluyorum kendimi; "Hayat bu muydu yoksa benim için başka bir anlam vardı da ben mi kaçırdım?"

Elli beş yaş... Bir işçinin oğlu, emekli işçi Metin. Ömrümün yarısı alın teriyle, yarısı kelimelerle geçti. Şimdi bu ikisinin arasında, görünmez bir defteri açar gibi kendimi anlatmaya koyuluyorum.

Benim hikâyem, doğduğum günle bitişime işaret konmuş bir çizgiye benziyordu. Doktorların soğuk sesi hâlâ kulağımda; "Organları çok zayıf, fazla yaşamaz bu çocuk..." O günden sonra, bana bakan herkesin gözünde ince bir buğu gördüm. Sanki ben, her an ansızın silinip gidecekmişim gibi. Belki bu yüzden, yaşamak bana hep daha kıymetli, hep daha zor geldi.

Bir yanım isterdi ki, dünyaya kendi kanımdan bir çocuk bırakayım, Avuçlarımda minicik parmaklar hissetmek, gözlerimin rengini başka bir gözde görmek...Oysa, her ihtimalin ucunda 'babasız bırakma' korkusu vardı. Bir çocuğun gözlerinde kendi eksikliğimin izini görmek istemedim.

İşte orada başladım kavgam. İçimde bir ses; "Bırak, her insan gibi çoğal; kanınla, canınla kalıcı ol." diye fısıldıyordu. Diğeri karşı koyuyordu; "Hayır, çoğalmak sadece bedenden değildir. Sözcüklerini bırak geleceğe, cümlelerini. Senin çocuğun öykülerindir." diyordu.

İkinci sese boyun eğdim.

Yazdım. Kuralları boş vererek, noktasız, virgülsüz ama duygularımın her kırıntısını satırlara dökerek yazdım. İşçiler anlattı bana nasırlı ellerini, anneler anlattı bana ekmek telaşını, çocuklar anlattı bana açlığın dilini. Ben dinledim, yazdım.

Birinci kitabım çıktı, şaşkınlıkla binlerce okurun gözlerinde kendimi buldum. Onlar beni değil, kendi acılarını, kendi yalnızlıklarını, kendi umutlarını bulmuşlardı satır aralarında.

Yazmayı seven arkadaşlarla haftada bir akşam toplanır, öykülerimizi okurduk birbirimize. Yaz tatili öncesi son toplantı başka türlüydü. İğde ve ihlamur kokuları sarmıştı sokakları. Bir kaldırımın üstüne masa atmış, sandalyelere çökmüştük. Şiirler okunuyor, gitar tınları dolanıyordu havada. Gülperi Hanım'ın billur sesinden yükselen şarkılar öykülerimize karışıyordu. Ona seslendim; "Şu şarkıyı söylese..." Söyledi; "Kimseye etmem şikâyet, ağlarım ben halime." İşte o dizelerdi benim ömrümün gizli özeti. Kimse bilmedi. Bilmesinler de... Yüküm bana yeterdi.

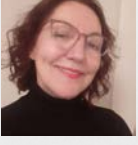
Ben kimseye şikâyet etmedim. Her göz yaşım bir harf oldu, her nefesim bir virgül.

Şimdi, ameliyathanenin kapıları ardında kalbim sustuğunda, bir başka ben yükseliyor gökyüzüne. Melek oldum belki kim bilir? İlk öykü toplantınıza geleceğim, boş sandalyeye oturacağım. Kalemlerinize eğilip okuyacağım. Sana evet sana diyeceğim; "Burası çok sahici olmuş, bozma."

Belki çocuk bırakmadım dünyaya, belki bir cami dikmedim göğe ama öykülerimi bir uçurtmanın kuyruğuna bağlayıp rüzgâra saldım. İnan bana, öyküler de büyür, onlar da koşar, güler, ağlar.

Öyküler asla yetim kalmaz.

İÇSEL DIŞAVURUM

SONBAHAR son ELVEDA denize

Ecz. İlkiz ÇOLAK

Yazın çingıraklı sesleri, dalgaların ahenkli gelgitleri şimdi çok uzakta. Kucaklaşıp vedalaştık denizle. Başımızdaki sevda rüzgârı esmez oldu. Tenimizdeki tuz, özlemlerimizle karışıp pul pul dökülmek üzere. Mavisi soldu denizin... bilmem ki martılar nerede? Kumsal sessiz, kimsesiz... ayak izleri karışmış birbirine. Güneş bile keyifsiz, nazlanıyor, yok eski harı. Neşeyle koştığımız, dalgalarla konuşup coştığımız günler bulutlandı şimdilerde. Gölgelendi sular hafiften, pırıltılar öylesine işte... naif, kırılğan. Anılar buharlaşıp gitti gökyüzüne, belki de dönecekler yağmur olup yer yüzüne. Ve biz bekleyeceğiz geçmesini mevsimlerin kavuşmak için sevdiğimize...

24 Eylül 2025

f: İlkiz Çolak

SON DOĞUM GÜNÜ MANİFESTOM

Ecza. Özlem PAMUK YILDIZ

*Pür telaş yaşadım sanki çok acelem varmış gibi zamanla yarıştım,
Geçme ihtimalim varmış gibi.
Her şeyi öğrenmeye çalıştım arsızca.
Her şeyde olmaya çabaladım...
Sanki ben olmayınca bir şeyler hep eksik kalacaktıymış gibi.
En iyi ben yaparım düşüncesinden değil çok sevdiğim için en ince ben düşünürümden.
Yanltıkça insanlar
Hep bir şans daha tanıdım bazen abarttım da...
Üç beş sayısını sayamadım.
Meğer şeyi değiştirebilir de insanı değiştiremezmişim, haddim değilmiş.
Ne zamana yetişebildim,
Ne de yanımda olduklarımın bazılarını gün geldi yanımda bulabildim.
Meğer yorulmayı, her şeye koşturmayı ben yaşamak sanmışım.
Meğer en lazım olan kendimi, hep diğerleri kazansın diye zorlamışım.
Aşşk ile yapmadığım hiçbir şey olmadı, düşünmek bile!
Bu âlemde;
İyi evlat, iyi kardeş, iyi arkadaş, iyi öğrenci-öğretici, iyi sevgili, iyi es, iyi anne vb. olmaya, gönülde tüm ruhumla
çalışmış olabilirim, memnun edememiş olabilirim.

Bu kavramlar buraya, nefsâniyete ait,
Aşşk mutlak boyuta...

Vee vee...
Bildim ki; ben aslında kendimde yanılıp
Kendime mahcup kaldım.
Meğer değişmesi-dönüşmesi gereken sadece benmişim.
Kızdığım, küstüğüm, yargıladığım, hoşuma
gitmeyen, infâz ettiğim durum ve kişiler; benden bana ayna imiş!
Bir ben varmışım aslında, başkası yok imiş...
Hepsi ayrılık illüzyonuymuş.
Bir ben varmışım bir de benden kendini seyreden...
Şimdi de:
insanları kurtarmalıyım bilincim,
"her varlık kendi yolculuğunu yaşamakla mükellef"
kimseyi zorla "aydınlatamam" sadece olurum, oldu.
"Sevgi için birine ihtiyacım yok, ama sevgiyle bir arada olabiliriz ancak"
idrâkine dayalı ilişkiler düzenliyorum.
Artık "hayır" demek suçlu his değil benim için, sevgiyle korunma.
Kendi enerjimi korumayı bir görev değil, bir farkındalık olarak fark ettim.
Vel hasıl kelâm;
Kendimden kendime ancak geldim.*

YİNE AYLARDAN KASIM

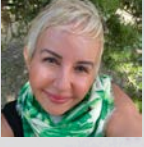
Serenad ALTAN

Gökyüzünün pusu iyiden iyiye güneşi bastırıyor. Sabahların sarısı griye boyandı. Bulutlar yüklü, ha yağdı ha yağacak yağmur. Yeşille kızılın dansa durduğu Ekim sona erdi ve yine aylardan Kasım. Biraz hüznü, biraz melankolik, ama her şekilde aşka kucak açan bir ay... Kırlangıçlar çoktan göçtü uzaklara, şimdi ise kumrular sığıştı balkonlara, pervazlara. Her pencereye baktığımda gözgöze geldiğim kuşlar... Sevginin özel ulakları, kalpten kalbe mektup taşıyanları. Biraz dışarıyı izledim bugün mutfak penceresinden. Evlerin sobası tütüyor, ocakta çorbalar kaynıyor, herkeste bir rahavet, bir ben heyecanlı. Acaba telefonum çalacak mı diye..

Derken camı açıyorum ve yağmur damlaları değişiyor kirpiklerime, öylesine kibar öylesine dokunaklı. Uzaktan geçen trenin sesini duyuyorum, "yine birileri kavuşuyor ne mutlu!" diye geçiriyorum içimden. Mutfak penceresinden görünen parkta, yaşlı bir adam paltosunun yakalarını kaldırmış, telaşlı adımlarla yürüyor. Yanında büyükçe bir köpek. Aslında tanışmıyorlar gibi hissediyorum, ama yarenlik etmek ister gibi de bir halleri var. Adam bir anda durarak köşedeki banka oturuyor ve bir sigara yakıyor. Köpek de onun önüne boylu boyunca uzanıyor. "Yol arkadaşı oldular bile" diyorum içimden. İnce ince yağın yağmur belli ki adamı hiç rahatsız etmiyor. O sırada kızıl saçlı ve kırmızı şemsiyeli bir kadın beliriyor karşıdan gelmekte olan. Adam bir anda ayağa kalkıyor ve eliyle köpeğe kadını gösteren bir işaret çakarak kendisi de kadına doğru ilerlemeye başlıyor. Kadın şemsiyeyi bırakıp diz çökerek kollarını açıyor ve köpeği kucaklıyor. Sarılıyorlar ama ne sarılma! Adam yanlarına geldiğinde kadın tekrar ayağa kalkıyor ve adamın yüzünü iki elinin arasına alarak sıcaklığı neredeyse bana kadar ulaşan öpücüklerle boğuyor. "İşte aşk, işte Kasım" diye içimden geçirerek, son sevgilimle en çok dinlediğimiz şarkıyı açıyorum. Bir de, bir kadeh beyaz şarap koyuyorum kendime. Onların mutluluğu içimi coştururken, cama daha da sertçe vurmaya başlayan yağmur damlaları sanki alkış tutarak beni de cesaretlendirmeye çalışıyor gibiler. Telefona yöneliyorum, gözlerim dolu dolu. Fakat ağlamak istemediğim için burnumu yukarı ağızımı aşağı çekerek tuhaf bir surata bürünüyorum. Parmaklarım telefonda dans ederek numaraları çevirirken kalbimin atışı da cama vuran yağmur damlalarına eşlik etmeye başlıyor. El birliğiyle "haydi tam zamanıdır" diyorlar bana sanki. Ve onun sesini duyuyorum. Heyecanla, şevkle, aşkla, biraz da melodik bir "buradayım" tınıyor kulaklarımda. Telefonu kapatıyorum, üstüme önce yeşil kazağımı sonra onun da üstüne trençkotumu giyip o'na gitmek için evden çıkıyorum. Koşarak, ikişer ikişer atlayarak iniyorum merdivenlerden. Sanki yarın yok gibi, sanki çok geç kalyormuşum gibi bir yetişme telaşı yüreğimin tam ortasında. Apartmandan çıkıyor ve hemen soldaki sokağa sapıyorum. Adımlarıma ben kendim dahi yetişemiyorum. Derken bir silüet beliriyor maviye çalan koyu gri akşamında sokağın. Ağzım bir anda kulaklarıma kadar açılıyor, içimden bir çığlık sevinçle çıkıyor, ve aynı anda ben de onun kahkahasını duyuyorum. "Çok özlemişim" diyor, "ben daha çok" diyorum. Önce sınıksız sarılıyor. Sonra ellerimiz kenetleniyor. Veeee geçen Kasım'da kaldığımız yerden sonsuza dek birleşiyoruz.

11 Kasım 2024

ŞİİR

ÖĞRENDİKÇE

*Bazen istemesen de,
En iyi yoldur susmak.
Bağırmak istedikçe,
Elin kısar sesini,
Vurdukça sesinin tellerine,
Dokunsan dökülecek bütün cümleler,
Boğazına dizilir.
Frekanssız radyo gibidir cızırtılar,
Çıglıklar içinde büyür.
Dışarıdaki görüntüye aldananlar,
İçindeki gürültüden bihaberdir.
Dışarıdan görünenin yanlışlığını,
Yaşadıkça kendi anlar insan.
Kendinle konuşmayı öğrendikçe,
Kavgan biter.
Gürültü azalır,
Sesinin tellerine takılır bir güvercin,
Kendine yolculuk başlar.*

Banu DUMAN

4 Ekim 2025 / 15.20

NEDEN BİTMEZ

*Özlem hep mevsimden önce gelir
Gül yüzünde hüznün var
Vurmuş yüzüne akşamın aksı
Sararır bedenini solar bir akşam üstü
Çiçekler açar sen göremezsin
Sevdiğini bekler geleceğini bilemezsin
Kayıplar yeşile durur, olgunlaşıp dökülür
Umutların yeşerir bir zerdali gibi dalında
Gözün hep onda ne zamandır gönlünde
Düşer tel olur yanından ayıramazsın
Ne istersen ona göre yollara düşersin
Umudun bitmez neden bitmez bu özlem
Gün gelir özlemine başkaları eklenir
Sessiz ve derin akan su gibi karışır gider
Hangi özlemlere günün akşamı düşer solarsın
Neden özlemi bitmez bu acı yüreğimin neden?*

Ecz. Güler ÖZÇELİK

8 Eylül 2025

AKŞAMA DOĞRU

*Nice baharlar yaşadı
Nice yazlar gördü geçirdi
Bu kırılğan gönlüm.
Eğik dallarda yapraklar soldu
Ancak şimdi gördüm.*

*Ne sevgiler hissettim
Yıllarca kalbimi sevdalar sardı,
Aylar çoğaldı mevsim oldu
Tutamadım zamanı elimde
Bütün çiçekler soldu.*

*Hasan ATABAŞ
Çığlık Çığlığa Bir Dünya (2018)*

f: Hasan Atabaş

EKİM

*Geceler pencerelerini açar
Genç bir kız bakışıyla havayı sarar, ılık ve taze akar
Kan; karanlık peteğinden bal süzer
Acımasızlığın çığlığıyla yasla inler kalpler
Kalbi vurup büyük kalplere
Tecrübeler aleminde aranır aranır*

*Duyulan açlığın huzursuzluğuyla
Dolunay, düşleri taze ekmek gibi sofraya bırakır
Kırmızı bir deniz bir kez daha kabarır
Döne döne gelir, kel akılla savaşır
Nam salmış iyiliği, kazanır kazanır*

*Şafağın solgun aydınlığı arasından alınma çarpar
Saçlarının ipeksi güneşi baştan aşağı akar
Meftun hilal gibi bakıman gözler uğruna sabahlar olur
Işıklı iri bakışlar yuvarlaklar içinde etrafı salınır çözer, derin derin*

*Venüs seyre dalar uzanan kollarıyla bütün yıldızları
Sarılr, kurumuş gırtlığın suyu emdiği gibi yetişir
Ekimin ısınmış farklı haline şaşırır
Renkleri hassas terazisinde toplar
Beyaz esintisi huzurla serilir, güzel güzel*

*Sarı sarı başlangıçlar
Başak başak bastığı toprağı gülümsetir
Alı yeşili, maviyi moru kapar gelir
Kayar gökkuşağından boyana boyana*

*Ekim ayında bir çınar
Sıcak boş ve çıplak bir çamuru dünyaya çevirir
Gölgesi genç bir kız gibi serinletir
Doğurgan ve güçlü yaşar
Suyu topraktan ayırır tohumlar tohumlar*

*Üç tarafını çevirir ışıklı dalgalar
Kıyısının etrafında oyalır
Başlangıça son üçü sayar
Göğsüne havayı, sonsuzluk mesafesiyle doldurur doludur*

*Kıpırdayıp gerinir ağırlığın tozu çözülür
Rüzgârı avuçlar, lütfudur karanlığa serptiği aydınlık
Yeni ayda hilal gibi helal
Avucundaki taze bir ilk tane
Beklenen mutlu bir tohumu, bir kez daha açtırıp artırır
Yıldızların en güzeline
Umutla, pes etmeden her seferinde koşarak, kavuşur kavuşur*

*Acımasızlığa atılan çığlık birden durur
Kapanır çizikleri geride kalır
İnsanlık, sur sur dikilmiş karanlığın ardından sıyrılır
Elinden adalet dupduru yükselir yükselir*

*Venüs'ün ışığı üzerine düşer
Ekimde başlar güzel işler
Her Ekim'de
Yenilenecek yeniden yeniden.*

Işıl BOYACIOĞLU

EKSİK DÜNYA

*Hiçbir şey tam değildi
Eksilirken dünya viran
Para ve savaşlar, hatasız
Ama İnsansız*

*Her yer kaygan zemin
Dil kaygandır aldanırsın
Ah şu (barış) sözleri
Hepsi yalan dolan*

*Zamandır kötüye hemhal
Kaç bin yılın öyküsü bu
Büyük soru: biz neyiz
Her şey zavallı ve sessiz.*

Prof. Dr. Kadri YAMAÇ

YANGIN

*Ne kadar çok seversen
O kadar izi kalır
Yüreğın yangın yeri
Kapanmaz bir yara
Kanar da kanar.*

*Tekrar ayağın kalkar
Bir başka vakte kadar
Dik durmaya çabalarsın
Bu hayatta sen de varsın.*

*Ökseye yakalanmış kuş misali
Kopamamışsan yıllara rağmen
Gün gelirsöndürmeye çalıştığın
Yangınlar tekrar alevlenir
Ummadığın bir anda
Bir kıvılcım yeter aslında.*

*Kadere inanıyorsan
Yaşarsın yazgını
Ne kadar değiştirmek istesen
Boyun eğersin istemsizce.*

*Gücün kalmamış olsa da
Umut kırıntıları bile
Yeter yaşamak için sana.*

Yrd. Doç. Dr. Meltem ÖZİPEK

Eylül 2025

AŞKLA BÜYÜDÜM

*Dalı olduğum ağacın köklerinden
yükselen hatıralar
bir türlü bırakmıyordu peşimi.*

*Zaman tasmalı bir köpek gibi
önümde diz çökmüş,
nefes bile almadan bekliyordu.*

*Hatırladıklarım,
Âdem'den kalma
Badire bir rüzgar misali,
geçmişten geleceğe esiyor;
geçtiği her yerde
bir gürültü bırakıp
yoluna devam ediyordu.*

*Her şey,
zamanını bekliyordu.
Tıpkı yüzümde beliren
o hafif gülümseme gibi,
dalından kopmuş bir yaprak misali,
sessizce soluyor,
yitip gidiyordu.*

*Yaş mı almıştım,
yoksa yaşlanmış mıydım,
neydi bu anılarla bitmeyen savaşım?*

*Her gidişte biraz kaldım,
her kalışta biraz eksildim.
Sevdayla ördüm ruhumu,
acıdan geçerek sevmeyi öğrendim.
Ben yaşla değil,
Aşkla büyüdüm.*

Mine DÖNMEZ ÖLÇER

24 Nisan 2025

KOLAY MI SANDIN

*Nedir bu sitemin nedir kahrın
Yârden ayrı mı düştü yolun
Can içinde yaran mı derin
Eyüb'ün sabrında şükri kolay mı sandın...*

*Bağrındaki ateşten söz edersin
Dilinde mi yürekte mi isyanın
Mecnun, Kerem misali yandım dersin
Aşkta vuslatı kolay mı sandın...*

*Aşk nâridir bu yanar tütersin
Ateşe mi köze mi figanın
Canı canana feda ettim dersin
Cananda can olmayı kolay mı sandın...*

*Divaneyim dersin dergâh beklersin
Diline kilit vurup gözüne perde çekersin
Hikmeti kapıda yatmak mı zannedersin
Taptuk'ta Emre olmayı kolay mı sandın...*

*Can dediğini candan öte bilirsin
Kaldım kuyularda diye dert edersin
Ya kanlıdır ya yırtıktır gömleğin
Yakup'da Yusuf olmayı kolay mı sandın...*

*Yâr demiyle çalayım dedin sazı
Aşk ile tellere vurdun mızrabı
Çekilmiyor dersin ayrılık sancısı
Leyla'da Neşet olmayı kolay mı sandın...*

*Aşkın nârı sarmışsa nazik tenini
İnci gibi dizdiysen yâre sevgini
Neylersin dilindeki kem sözünü
Ahuzarda susmayı kolay mı sandın...*

*Hayale yakma sinem bağı
Viran eyleme ömrüm çağını
Çarkı devran bu, döner durur
Etmek neyse de bulmak kolay mı sandın...*

*İstersin candan Hak kelamını
Kelam içinde Hak niyazını
Göremedinse bendeki sırrı
Sende ben olmayı kolay mı sandın...*

KADININ ADI BAHARDI..

*Baharın ilk ışığında
açan bir çiçekti kadın,
rüzgâr değdiğinde
daha çok kokardı umut...*

*Toprağın sabrı vardı yüreğinde,
yağmuru bekler gibi
sessizce çoğaltırdı sevgiyi.*

*Kırılgan değil,
kır çiçekleri kadar dirençliydi.*

*Bir çocuk gülümsemesi saklardı
avuç içlerinde
bir dünya düşü taşırdı
gözlerinde yıldız yıldız...*

*Kadın,
geleceğe açılan bir kapıydı,
geçmişin en derin yarasını
şefkatle sarandı...*

*Ve her baharda
yeniden doğardı içimizde
bir çiçeğin cesaretiyle
umut olurdu...*

*Ecz. Özcan KEKEÇ
9 Temmuz 2025*

MAHMUR

*Dost nazarı gren kararı
İmgelerle dolu bir dünya
Sevdiklerimiz sevmediklerimiz
Bir bardak çayın nostaljik anlatısı
O mahmur bakışların
Kalkan delen enerjisi
Hepsi bir arada
Bir fotoğraf dünyasındayız
Etmesinler bizi dost nazarında
Böyle bir dünyadan uzak
Almasınlar izin
Biz kör kuyularda yalnız bırakarak
Gren tutuyoruz özü arıyoruz
Dost nazarında sayılalım diyoruz
Görüntülerin kaynak yaptığı
Gülün izinsiz kapı açtığı
Kaydıraklı duyguların
Sanat yaptığımızı zannettiğimiz
Bu nafile dünyada
İzinli dostlarımızın yanında varız
Dünyanın bütün güllerini
Gülle donatıp
Getirsin dersin yanıma
Grenler buluşsun
Renkler coşsun
Bir büyük buluşmanın
Öykünün nazarında
Dostlarım ilelebet belleklere kazınsın
Olursa her şey olsun dünya da
Sayrılıklar ayrılıklar
Ama dilemeyelim dost nazarında ayrılıklar
Bir gün belki imgelerin nazlı dünyasında
Siyah beyaz uyaklarda
Gönlümüzün en derin adresinde
Fotoğrafa dönüyoruz
Işık ve hız
Hedefinde duyar kat
Saplanıyor gibi
Canlanıyor duyar kat
Görüntülerin görgüsünde
Dostlara anlam
Kafiyeye kaynak
Bir ulu heybetli duygudur
Fotoğrafla
Fotoğrafçı olarak
Kaygılardan uzak
Fotoğrafla yaşamak.*

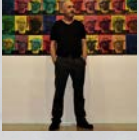
Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU

AK KÖPÜKLER GİBİ

*İçimde kabına sığmayan duygular
Alabildiğine delice seven bir yürek
Beynimizde oluşan görünmez kafes
Aşk, sevdayı hapsetmişiz düşünmeden
Ruhumuza çelik bentler örmüşüz
İki siyah göze sevdalanıp
Başka gözler yokmuş gibi odaklanmışız
Yetişilmeyen rüzgarlara kement atıyoruz
Duyulmayan şarkılara tapıyoruz
Yitmiş saatlerin hesabına oturup
Dokunulmayan ufuklara mikroskop tutuyoruz
Aşk bizi terkedeli belirsiz bir yöne doğru
Koşar adım gidiyoruz.
Uçsuz bucaksız yeşil vadilerde dolaşmak
Varken
Tutsak etmişiz gönlümüzü
Bir çift elmas karası siyah göze
Tut ki gizli bir güçten emir almış gibi
Bak uymaktayız asılsız bir çağrıya
Aşkımız kaybolup da gitti
Dalgalara boyun eğen deniz üstü
Ak köpükler gibi...*

*Tansu SARITAYLI
Elmas Karası (2019)*

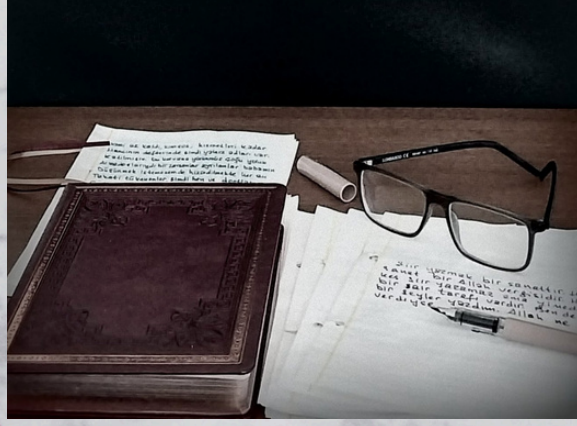

MAVİLİ RESİM...

*Ben bu resmi cüzdanımda sakladım
zarfa koyup maviye boyadım sonra
yağmur yağabilir her an bulutlar yürüyor
rüzgarda uçuşan küçük kağıtlar naylonlar
korkup kaçtı bir kedi
serin bir esinti ve yağmur başladı
bir saçak altına koştum her yer karardı
yağmur yağıyor ayaklarım ıslak asfalt koyu renkli
yağmur toprak kokusu verdi
güneş açtı*

*tepeye bir giden yol vardı yeşil çiçekli yamaçtan
bulutlu bir günde uçan beyaz kuşlar ile yürüdüm tepeye
ayaklarım kaydı ellerimle tutundum çakıl taşlarına
yürüdüm saatlerce
terli ve yorgun vardım tepeye
yukarıdan baktım kente
yollara karşı dağlara her şey küçüktü
maviye boyalı resmini çıkardım cüzdanımdan
rüzgara bıraktım resmi uçtu gitti yamaçtan
sonra bilmediğim yollardan indim gecekondü semtine
yollar insanlar dar sokaklar çocuklar
dönüp tepeye baktım daha küçüktü sanki
uçuşan çamaşırlar balkonlarda*

Turhan KA.

f: Meltem Özipek

İNECEK VAR

Göz kenarlarında kırışıklıklar
Zamanla ağarmaya başlayan saçlar
Şeker, tansiyon, mide ülseri
Hele o tadı, tuzu olmayan yemekler
ve bütün romatizmal ağrıları
Giderek şikayetler artmaya başlar.
Talebeler yıllar birbirini
Gelen her yıl getirir derdin yenilerini.
İmiş başlıyor artık hızlandı tekerlekler
Sür'at arttıkça bir bir yutulmakta günler.
İnce son düzlüğe görünecek sınır
Geldik vardığımız yere kilometre sıfır.
Karmış, yapmurmus ne umurum
Nasıl olursa olsun artık havalar
Durdur katari patron inecek var.

Şubat 2000

Yılmaz ALTINOK

NE DERSİN?

*bir aşk şarkısı yazsam sana,
gönül tellerimde ezgilesem duygularımı
sensizliğime ilaç olur mu dersin?*

*bir aşk şarkısı yazsam sana,
hiç kimsenin duymadığı sözler üretsem
bensizliğine arkadaş olur mu dersin?*

*bir aşk şarkısı yazsam sana
sadece ikimiz okusak, ikimiz bilsek
yalnızlığımızı giderir mi dersin?*

Yusuf ÇOTUKSÖKEN

SEVDİM SENİ

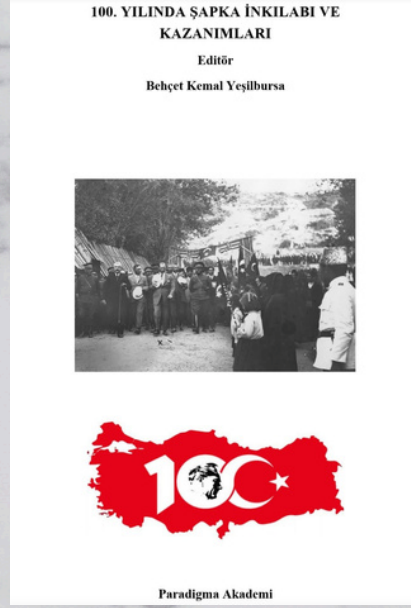
*Önce şiirler de sevdim seni
Sonra hecelerde
Bitmeyen gecelerde sevdim.
Uykudan uyandım;
Etrafta ki cücelerde
Gezinen böcülerde sevdim
Düştüm yollara;
Ayağımı bastığım çiçeklerde
Yaprak üstünde ki böceklerde
Oynayan köçeklerde sevdim.
Vardım bir yaylaya;
Yavrusunu emziren anada
Çobanlık yapan balada
Mücadeleci babada sevdim.
Çıktım dağlara;
Etrafı kaplayan çamlarda
Duvarları çökmüş damlarda
Erimeyen karlarda sevdim.
Sevdim dedim yaa !
Bitmeyen ağıtta
Yazılmamış kağıtta
Sevdim sevdim sevdim.*

Zeliha ALTINDAL

17 Ocak 2018 / 04.42

DERGİ, KİTAP, YAZAR

Prof. Dr. Behçet Kemal YEŞİLBURSA

Prof. Dr. Emre ŞAN

ANKARA'DA SANAT

<https://lakonser.com/etkinlikler/>
<https://cermodern.org/etkinlikler.html>
<https://csodaankara.ktb.gov.tr/tr/>
www.kulturyolufestivalleri.com/

SANAT DÜNYASI

- Atatürk'ün, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından NFT formatındaki fotoğrafı tescil belgesi aldı. Bu fotoğraf, dünyada, bir devlet tarafından sanat eseri olarak tescillenen ilk NFT oldu.
- Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu (TFSF) tarafından 2024-25 etkinlik yılına fotoğraf sanatçısı Necmettin Külahçı'nın ismi verilmiştir.
- Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) tarafından her yıl 10 Nisan Laiklik Günü'nde verilen "Çağdaş Yaşam Cumhuriyet Ödülü"ne bu yıl Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi layık görülmüştür.
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, 19 Nisan 2024'te Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği'nin "Aydınlanma Onur Ödülü"ne layık görülmüştür.
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, felsefe ve insan hakları konusundaki çalışmalarıyla Aydın Doğan Vakfı tarafından 2024 yılı "28. Aydın Doğan Ödülü"ne layık görülmüştür.
- II. Uluslararası Gordion Arkeofilm Festivali, 24-27 Eylül 2025 tarihinde düzenlenecektir
- 2024 TFSF Ödülleri Abdullah Sezgin, Agora Kitaplığı, Çerkes Karadağ, Gültekin Çizgen ve Kemal Okul'a TFSF Emek Yıldızı Onur Ödülleri Ahmet Beyhan Özdemir, İbrahim Göksungur, Mehmet Özcan Taras, M.Turgay Bilge, Necip Evlice, Sami Türkay ve Sefa Ulukan'a verilmiştir.
- GÖRENCE Felsefe / Sanat Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu, 27 Mayıs 2025 tarihinde Ankara'da Türk Amerikan Derneği'nde "GİZ Sezilmeyenlere Gizemli Yolculuk" adlı fotoğraf sergisi açmıştır.

VEFAT

Giresun Gezgin Fotoğrafçılar Derneği (GEZFOD) Başkanı Sumral Koser'i ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (MSGSÜ) Rektörü Prof. Dr. Handan İnci Elçi'yi sonsuzluğa uğurladık. Merhumelere Allah'tan rahmet, ailelerine ve sanat camiasına başsağlığı ve sabır dileriz.

